

ЁШЛАРГА МУНОСИБ ТУХҒА

Фарғона шаҳрида “Нефтчи” болалар спорт мажмуаси фойдаланишга топширилди

Bolalar sporti

Мамлакатимизда болалар спортини ривожлантиришга соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашнинг асосий воситаси сифатида алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, бугунги кунда Фарғона вилоятининг энг чекка қишлоқларида ҳам замонавий спорт мажмуалари ва ўнлаб секциялар фаолит кўрсатмоқда. Бунинг самарасида вилоятда спорт билан шуғулланаётган ёшлар сафи тобора кенгайиб, улар орасидан кўплаб мамлакат, қитъа ва жаҳон чемпионлари голиб ҳамда совриндорлари етишиб чиқмоқда.

(Давоми 15-бетда.)

Жорий йилнинг 23—25 март кунлари 5—8-синф ўқувчилари ўртасида анъанавий билимлар беллашувининг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар босқичи ўтказилди. Бу хусусда жойлардан мухбирларимиз хабар беради.

БИЛИМ БАҲСЛАРДА СИНАЛГАНДА...

Bilimlar bellashuvi

Тошкент шаҳридаги 169-мактабда бўлиб ўтган беллашувнинг шаҳар босқичида жами 411 ўқувчи иштирок этди. Уларнинг баҳсларга жиддий ҳозирлик кўргани, ғалабага чанқоклиги танлов жараёнида акс этди.

— Туманимиз ўқувчилари, айниқса, биология, иқтисодий билим асослари ва физика фанларидан юқори натижа кўрсатишди, — дейди Шайхонтохур тумани ХТМФМТТЭ бўлимининг давлат таълим стандартлари-га риоя этиш мониторингини методик таъминлаш кичик гуруҳи раҳбари Дилбар Валиева.

(Давоми 5-бетда.)

ИСТИҚБОЛИ ОЙДИН ЮРТНИНГ ИСТЕЪДОДЛИ ФАРЗАНДЛАРИ

Фарзандларимизни болаликдан билимли, зехнли ва санъатга ошно этиб тарбиялаш энг муҳим вазифалардан биридир. Зеро, бугунги навнхоллар эртанги келажакимиз.

«Соғлом авлод учун» халқро хайри жамгармаси томонидан Халқ таълими вазирлиги ҳамда Бастакорлар уюшмаси билан ҳамкорликда болалар мусиқа ва санъат мактабларининг иқтидорли ўқувчиларини аниқлаш ва уларнинг маҳоратини ошириш мақсадида турли кўрик-танловлар ўтказиб келинмоқда. Жумладан, анъанавий тарзда ташкил этиб келинаётган «Санъат гунчалари» республика кўрик-танлови ҳам айни шу мақсадга қаратилган. Қуни кеча танловнинг якуний босқичи бўлиб ўтди.

(Давоми 2-бетда.)

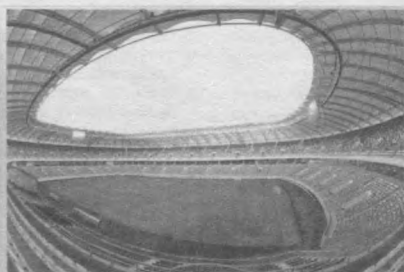
San'at g'unchalari

КАСБИЙ КЎНИКМА ВА САЛОҲИЯТ

ёшларнинг амалиётда тобланиб, ишга жойлашишида муҳим омил вазифасини ўтаяпти

Тошкент авиасозлик касб-хунар коллежи Марказий Осиё минтақасида авиация соҳаси ва иқтисодиёт тармоқлари учун кичик мутахассисларни тайёрловчи ягона ўқув маскани саналади. Коллежда янги ўқув йилидан кенг ассортиментдаги кийимлар модельер-конструктори, электр-энергетика мутахассисликлари таълим йўналиши очилди.

ЯНГИ ЎЙИНГОҲДАГИ ИЛК ҒАЛАБА

футболчиларимизни мундиалга янада яқинлаштирди

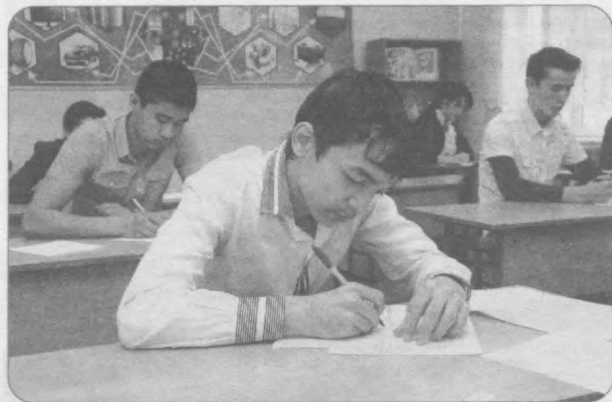
Шу тобда ҳаёлимиздан Юртбошимизнинг «Ушбу ўйингоҳ халқимизнинг буюк ғалабаларига гувоҳ бўлади», дея ишонч билан таъкидлагани ўтади ва қалбимизни янада улкан гурур ва ифтихор чулғаб олади.

Хар йили анъанавий тарзда ўтказиб келинаётган фан олимпиадалари ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида камолга етаётган билимни, иқтидорли ва дунёқараши кенг ёшларнинг ўз салоҳиятига муносиб баҳолашида муҳим аҳамият касб этади. Соғлом рақобат, адолатли баҳолаш мезонлари ҳамда яратилган қулай шарт-шароитлар, шубҳасиз, ўқувчиларнинг бор маҳоратини юзага чиқаришига хизмат қилади. Айни дамда Тошкент шаҳри ва вилоятларда академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари ўртасида ушбу синовларнинг навбатдаги — 3-босқичи қизгин тарзда ўтаётган.

Тошкент алоқа касб-хунар коллежидида ўтказилган академик лицей ва касб-хунар коллежларининг 2-3-босқич ўқувчилари ўртасида умумтаълим фанлари олимпиадасининг Тошкент шаҳар босқичида 423 нафар ўқувчи 14 фан йўналишида ўзаро беллашиб, билимларини намойиш этишди.

Фан олимпиадаси:

ИҚТИДОРЛИЛАР КАШФ ЭТИЛДИ

Беллашув жараёнини Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Ўзбекистон Миллий университети, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети, Тошкент ахборот технологиялари университети таърибали профессор-ўқитувчиларидан иборат ҳакамлар ҳайъати кузатиб боришди.

— Иمتиҳонларни икки босқичда, ёзма иш ва тест шаклида тошширдик, — дейди иштирокчилардан бири, Тошкент давлат таълимшунослик инсти-

тути қошидаги Юнусобод академик лицейи ўқувчиси Ширинхон Тошхўжаева. — Мен инглиз тили йўналиши бўйича билимимни синовдан ўтказмоқдаман. Тайёргарлик жараёнида устозларим ёрдамида сўз бойлигим ва саводхонлигимни оширишга, грамматика қоидаларини яхши ўзлаштиришга ҳаракат қилдим. Умид қиламанки, босқич синовларидан муваффақиятли ўтиб, республика миқёсида ҳам ғолиблар сафидан ўрин эгаллайман.

Кимё, биология ва физика йўналиши бўйича беллашаётган ўқувчилар учун лаборатория машғулотлари ўтказилиб, уларнинг керакли жиҳозлардан мустақил фойдалана олиш, амалий иш юзасидан хулоса чиқариш бўйича эгалланган кўникмалари ҳам баҳоланди...

Ниҳоят ҳакамлар ҳайъати қарори эълон қилинди. Унга кўра, 3-босқич ўқувчилари ўртасида кечган баҳсларда информатика фани бўйича ЎзДЖТУ қошидаги 3-академик лицей ўқувчиси Ҳусниддин Мақсудов, тарих йўналишида Мирзо Улуғбек информатика касб-хунар коллежи ўқувчиси Шохаббос Жумадуллаев биринчи ўринга муносиб топилди. Биология фанидан Тошкент тиббиёт академияси қошидаги академик лицей ўқувчиси Аббосхон Абборхоновга тенг келадигани топилмади. Шунингдек, инглиз тилидан Ширинхон Тошхўжаева, математикадан Бунёд Болтаев барча тенгдошларидан ўзиб ғолиб бўлди.

Аббор УМАРКУЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

В.ГРАНКИН олган сурат.

ИСТИҚБОЛИ ОЙДИН ЮРТНИНГ ИСТЕЪДОДЛИ ФАРЗАНДЛАРИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Кўрик-танловда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар босқичида ғолиб бўлган жами 200 нафарга яқин ёш иқтидор эгалари иштирок этди. Улар маҳоратини кўрсатиб, ғолиблик учун беллашдилар. Республика ихтисослаштирилган мусиқа ва санъат академик лицейи ҳамда Ўзбекистон давлат консерваториясида бўлиб ўтган тадбирда зарбли ва дамли чолғу йўналишида кичик (9—13 ёш) ва катта гуруҳ (14—16 ёш) ижрочилари ўз иқтидорларини намойиш этишди. Тадбирнинг тантанали очилиш маросимида сўзга чиққанлар юртимизда ёшларга яратиб берилаётган кенг имкониятлар, Президентимизнинг 2008 йил 8 июлда қабул қилинган «Болалар мусиқа ва санъат мактабларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини янада яхшилаш бўйича 2009—2014 йилларга мўлжалланган Давлат дастури тўғрисида»ги қарори ижроси доирасида олиб борилаётган ишлар ҳусусида фикр билдирдилар.

Якуний натижаларга кўра, икки йўналиш бўйича ғолиблар аниқланди. Дамли чолғу бўйича Республика ихтисослаштирилган мусиқа академик лицейи ўқувчиси Азиз Қодиров ва Бобур Исломов, зарбли чолғу бўйича Успенский номидаги республика ихтисослаштирилган мусиқа академик лицейи ўқувчиси Зафаржон Муҳаммадов совринли ўринни қўлга киритди.

— Болаликдан санъатта иштиёқим баланд, — дейди танлов ғолиби Зафар Муҳаммадов. — Бугун зарбли чолғу йўналишида Гран-при соҳиби бўлганим менга янада илҳом бахш этиб, масъулият ҳам юклайди. Бу нafaqат менинг, балки устозларимнинг ҳам ютуқлари деб ўйлайман.

Феруза ХОЛМУРОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди

ГРАНТ ОЛИШ УЧУН ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танлов мавзуси: «Мустақил оммавий ахборот воситаларини янада мустаҳкамлаш, қонунлар, ижтимоий-иқтисодий ва гуманитар ривожланиш соҳасидаги давлат дастурлари талабларининг амалга оширилиши устидан жамоатчилик назоратини кучайтириш, мамлакатда ўтказилаётган ислохотлар сиёсатининг очиқлиги ва ошқоралигини таъминлаш, аҳолининг ҳуқуқий онгини шакллантириш, ҳуқуқий маданияти ва ҳуқуқий билимларини юксалтириш».

Танловда Ўзбекистон Республикасининг нодавлат ва нотижорат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари билан ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг қуйидаги йўналишлардаги лойиҳалари кўриб чиқиш учун қабул қилинади:

— Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси-да белгиланган давлат ва жамият бошқарувининг устувор вазифаларини ҳал этишда ҳудудий нодавлат ОАВларнинг фол иштирокчини таъминлаш;

— давлат ҳокимияти органлари фаолияти ҳақида жамоатчиликни хабардор қилиб бориш, аҳолининг, жамоат бирлашмаларининг давлат ҳокимияти органлари томонидан қабул қилинаётган қарорлар, авваламбор фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, қонуний манфаатлари билан боғлиқ қарорлар ҳақидаги ахборотлардан кенг хабардор бўлиб боришини таъминлаш;

— аҳолининг экологик ва тиббий маданиятини янада яхшилашда, аҳоли орасида, айниқса, ёшларга соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишда ОАВларнинг ролини ошириш;

— аҳолининг, энг аввало, ёшларнинг дунёқарашини кенгайтириш ва маънавий қадриятларимизни янада мустаҳкамлаш, уларда мустақил тафаккурни тарбиялаш;

— нодавлат оммавий ахборот воситалари томонидан жамоатчилик назоратини амалга оширишга, аҳолининг ҳуқуқий онгини шакллантириш, ҳуқуқий маданияти ва ҳуқуқий билимларини юксалтиришга кўмаклашиш;

— миллий матбуотнинг сифати, маҳорати ва самарасини изчил ошириш; — босма ОАВлар материалларини мамлакатимиз аҳолисининг аънавалари, менталитети, кўп асрлик ижтимоий ривожланиш таърибаси ҳамда жаҳон тамад-

дунининг замонавий ютуқларини ҳисобга олган ҳолда касбий, ғоявий ва бадий савиясини юксалтириш;

— ОАВларнинг молиявий ва иқтисодий эркинлигини мустаҳкамлаш, ахборот соҳасида бозор механизмларини янада ривожлантириш;

— интернет-журналистикасини ривожлантириш, миллий матбуотни жалқаро медиа-оламида муносиб ўринга эга бўлиши мақсадида унинг усулларини ўзлаштириш.

Танловда қатнашиш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

1. Жамоат фонди номига грант лойиҳаси тақдим этилаётганлиги ҳақидаги кузатув хати.

2. Жамоат фондининг www.fundngo.uz сайтида жойлаштирилган шаклда тўлдирилган грант олиш учун лойиҳа ва унинг CD-дискдаги электрон варианты.

3. Ташкилотнинг давлат рўйхатидан ўтганлиги ҳақидаги гувоҳнома нусхаси.

4. Низом нусхаси (ташкилот муҳри билан тасдиқланган ўзгариш ва қўшимчалар билан). Бундан ташқари, тақдим этилаётган ҳужжатларга манфаатдор давлат ва жамоат ташкилотларининг тавсияномаси ва мазкур лойиҳанинг қўллаб-қувватлаш хати илова қилиниши мумкин.

Битта лойиҳа учун ажратиладиган грант миқдори — 15 миллион сўмга. ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларининг ўз маблағларини жалб этилиши ва ижтимоий шериклик қўллаб-қувватланади.

Танловда давлат рўйхатидан ўтган ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари иштирок этишлари мумкин.

Ҳужжатлар оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган кундан бошлаб 2013 йил 22 апрел соат 18.00 га қадар қабул қилинади.

Танлов бўйича ҳужжатлар муҳрланган конвертда (A4 формат): 100035, Тошкент шаҳри, Бунёдкор шоҳ кўчаси, 1-ўй манзилида жойлашган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди номига юборилиши шарт.

Танловда иштирок этиш шартлари ва танлов ҳужжатларининг намуналари билан Жамоат фондининг www.fundngo.uz расмий сайтида танишиш мумкин.

Маълумот учун телефон рақамлари: 239-26-76, 239-26-64.

Тошкент авиасозлик касб-хунар коллежига йўлингиз тушса, ўқув масканининг ташиқи томони, баҳайбат самолёт модели, рангли плакатлар, илм ва касб-хунар чорловчи ёзувлар, ҳовлидаги дов-дараклар, гул ва манзарали ўсимликлар экишга ҳозирлаб қўйилган майдончалар киши диққатини тортмасдан қўймайди. Ичкари бинолардаги ўзига хос тартиб-интизом ўқув машғулоти қизгин кетаётганидан далолат беради. Бу ерга илк қадам ранжида қилган ҳар бир мактаб ўқувчиси, ота-оналар хушмуомалалик билан илк кутиб олинади. Жонли мулоқот пайтида коллеж нуфузидан сўз очилади. Айтиш жоизки, билим муассасаси Марказий Осиё минтақасида авиация соҳаси ва иқтисодиёт тармоқлари учун кичик мутахассисларни тайёрловчи ягона ўқув маскани саналади. Бугунги кунда бу илм масканида 1580 нафар ўқувчи 10та мутахассислик бўйича таҳсил олади. Таълим масканида ўқувчиларнинг сифатли ва замонавий билим олишлари учун барча имконият мавжуд. Фан, лаборатория хоналари, компьютер ва мультимедиа синфи ҳамда ўқув устхоналари замонавий технологиялар билан жиҳозланган. Янги ўқув йилидан кенг ассортиментдаги кийимлар модельер-конструктори, электр-энергетика мутахассислари таълим йўналиши очилди.

ЭЪТИБОРДАН КЎНГИЛ ЮКСАЛАДИ

Мулоқотлар асносида касб-хунар коллежидagi режали фаолият, хусусан, мактаб, маҳалла ва оила ҳамкорлигидан сўз очилади. Дарҳақиқат, маҳалла — оила, ўқувчи — ўқитувчи, ота-она — фарзанд, ўқитувчи — ота-она — фарзанд ўртасидаги ҳамкорлик ўқувининг келажақда ўз қобилияти, қизиқиши, майли ва саломатлигига мос касб-хунар танлашига имкон беради.

Тўғри танланган касб-хунар фарзанд келажаги ҳамдир. Коллеж жамоаси бу ҳақиқатни теран англаган ҳолда мактаб ўқитувчилари билан ҳамкорликда ўқувчилар ўртасида касбга йўналтириш ишларини ўзига хос тарзда олиб боришапти. Дастлабки мажлислар мактабларда фан ўқитувчилари, синф раҳбари, амалиётчи психолог ҳамда ота-оналар иштирокида ўтказилади. Бу мажлисларда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаси махсус фан ўқитувчилари, касбга йўналтириш бўйича маслаҳат маркази аъзолари коллеж ҳаёти ҳақида кўргазмали шаклда, жонли мисоллар асосида гапириб беришади. Айни кунда бу ишларнинг узвий давоми сифатида ўқув масканида ҳар пайшанба кuni Мирзо Улуғбек, Ҳамза, Бектемир туманлари мактабларининг 9-синф битирувчилари учун «Очиқ эшиклар кuni» ташкил қилинаётир.

МУТАХАССИС- ЛИГИНГ — СЕНИНГ КЕЛАЖАГИНГ

— Юнусобод туманидаги 58-ҳарбий касбларга йўналтирилган мактабда 7—8-синфларда ўқиётганимда қайси таълим йўналишини танлаш, қайси касб-хунар коллежига кириш тўғрисида кўп ўйлаганман, — дейди коллежнинг 2-босқич ўқувчиси Абдулла Набиев. — Мактабда ўтказилган «Касблар фестивали»да ўзимча Тошкент авиасозлик касб-хунар коллежини ён дафтарибга белгилаб қўйганман. Қарорим қатъийлаштиришда менга ўқитувчиларим ёрдамга келишди. Синфимиз раҳбари Муножот Одилова, вазод ко-

педагогик технологияларни қўллаб, замонавий дарс қандай усулларда олиб борилишини амалда намоиш этишди. Ҳозир ёш ўқитувчилар тажрибали муаллимларнинг дарс ўтиш усуллари кўриб, ўрганиб ўзларининг машғулотларига жорий этишапти.

Ва, албатта, сўхбат ва тақдиротларда «Таржимон», «Авиа ва ракетамоделизм», «Ёш физик», «Биокимёгар», «Ёш пайвандчи», «Иқтисодчи», «Компьютер сабоқлари», «Техникавий чизмачилик», «Моҳир қўллар», шунигиндек, жисмоний тарбия (ўн та спорт тури бўйича) тўғралакларидagi қизгин машғулотлар тилга олинади. Тўғралак раҳбарларининг таъкидлашича, жисмоний машғулотлар ўқувчиларнинг ижодий фаолияти, онг ва кўникмаларини ўстириш, та-

Миллий дастур — амалда

Ўқувчиларнинг назарий билимларини ишлаб чиқаришда мустаҳкамлаш, амалий кўникмалар ҳосил қилиш мақсадида жамоа бир қанча йирик корхоналар — Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси давлат акциядорлик жамияти, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг тегишли корхоналари, «GM Uzbekistan» қўшма корхонаси, «Сувмаш» заводи, «Тошкент труба заводи» «Ўзэлектротраппарат», «Электротраппарат» қўшма корхонаси билан узок муддатли шартномалар тузганимиз. Коллежнинг 2, 3-босқич ўқувчилари жадвал асосида ишлаб чиқариш амалиётига юборилади.

Ўқувчиси Раҳматулла Шокиров. — Амалиёт кунлари илгор усталар ишини кузатдим, токарлик, фрезерлик дастгоҳлари, асбоб-ускуналарни ишлаш кўникмаларини пухта эгаллашга ҳаракат қилдим. Устоз-шоғирд тизимида ишладим, коллеж устaxonасида ўзлаштирилганларимни чинакам амалиётда намоён этишга муваффақ бўлдим. Саёй-ҳаракатларим корхона уста ва муҳандисларига маъқул бўлди ва менга ишонч билдириб, 0,5 ставка ишга қабул қилишди. Кўпнинг ишончи қанот деганларидек, ҳозир ҳам ўқияпман, ҳам ишляяпман. Йўл харажатларим ва овқат пулимини ҳам ўзим қоплаяпман. Ота-онам тутган йўлимини қўллаб-қувватлашмоқда. Келажақда бу корхона асосий иш жойимга айланади.

Жорий йилда касб-хунар коллежини 534 нафар йигит-қиз битиради. Айни пайтда битирувчиларнинг бандлигини таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Битирувчи ёшлар ва иш берувчи ташкилотлар билан уч томонлама шартномалар тузилаёпти. Бугунги кунда бу кўрсаткич 80 фоиз-

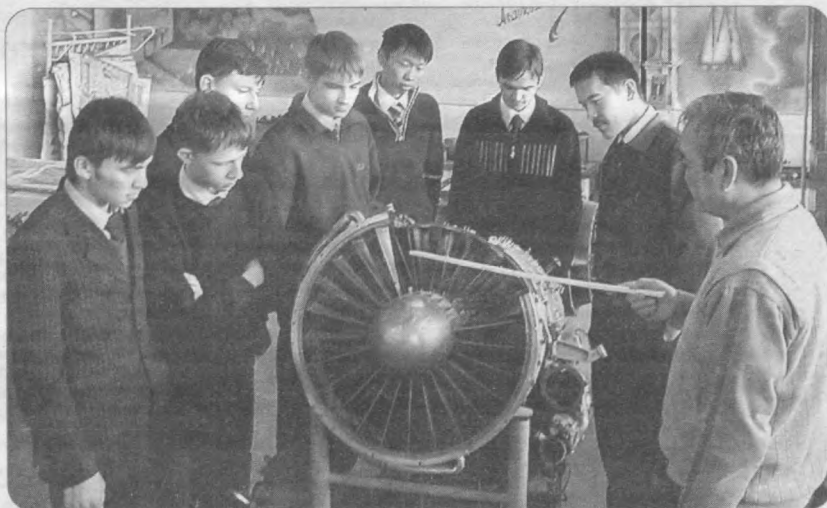
КАСБИЙ КЎНИКМА ВА САЛОҲИЯТ

ёшларнинг амалиётда тобланиб, ишга
жойлашишида муҳим омил вазифасини ўтаяпти

мандирим, майор Ойбек Каримов ҳужжат тўплаш ва топшириш, синовларга тайёргарлик кўришдан то сўхбатлардан ўтгунимча менга яқиндан кўмаклашди. Ҳозир ҳаво кемалари ва учиш аппаратларига техник хизмат кўрсатиш йўналишида аъло баҳоларга ўқияпман. Коллежнинг «Камолот» ЕИХ етакчисиман. Бу ерни битиргач, Жиззаҳ олий ҳарбий авиация билим юртида ўқишни давом эттириш, Ўзбекистон ҳаво йўлларида хизмат қилиш ва Ватанга муносиб фарзанд бўлиш ниятидаман.

«Очиқ эшиклар кuni»да билим масканидаги кафедра-лар, «Устоз—шоғирд» мактаби фаолияти, очиқ ўқув машғулоти, модератор педагогларнинг семинар-тренинглари ташкил этаётгани, ТДТУ, Низомий номидаги ТДПУ, Автомобиль-йўллар институти билан ҳамкорлик алоқалари, илгор ўқитувчиларнинг ўқув-услугий мажмуалар яратишаётгани тўғрисида фахр билан гапирилади.

— Билим масканимиз ўқитувчиларидан Марина Литт (рус тили), Ҳалим Рўзиев (физика), Вера Бусаргина (физика), Татьяна Шохбонова (биология), Феруза Саид-ибрагимова (иқтисод), Тожибой Қаландаров (авиация) жамоамиз фахри саналишади, — дейди директорнинг ўқув ишлари бўйича ўринбосари Карим Қодиров. — Улар иштирокида тасдиқланган режа асосида коллежимизда очик ўқув машғулоти тез-тез ўтказилиб турилади. Масалан, яқинда илгор педагоглардан Дилдора Ахмедова (кимё), Шохидо Алим-хонова (география), Муножот Акбаров (иқтисод)нинг очик дарслари муваффақиятли ўтди. Улар дарсининг ҳар бир босқичида икки, уч хил янги

бий имкониятларини рўёбга чиқариш, ўз касбига меҳри ва масъулияти ошишига ёрдам беради.

— Таълим муассасамиз учиш аппаратларини йиғиш, учиш аппаратлари ва авиадвигателларни таъмирлаш, ҳаво кемалари ва авиадвигателларни техник ишлатиш, ҳаво кемаларининг авиа асбоблари, радио ва электр жиҳозларидан техник фойдаланиш, металл кесувчи дастгоҳлар, пайванд конструкциялар ишлаб чиқариш, компьютер ва компьютер тармоқларини ишлатиш ва уларнинг дастурий таъминоти, бухгалтерия ҳисоби, менежмент соҳаси мутахассисларини тайёрлаш борасида катта тажрибига эга, — дейди коллеж директорининг касбий таълим бўйича ўринбосари Убайдулла Қорабоев. — Янги ўқув йилидан меҳнат бозорининг эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда кенг ассортиментдаги кийимлар модельер-конструктори, электр-энергетика бўйича янги мутахассислик очилди.

КЎПНИНГ ИШОНЧИ — ҚАНОТ

Эътиборлиси, амалиётга юборилган йигит-қизлар битирув-малакавий иши топширигини ҳам олишади. Улар корхона, коллеж ва олий ўқув юртларидан тайинланган маслаҳатчилар кўмагида амалиёт ўташ билан биргаликда битирув-малакавий ишга тегишли материалларни тўплашади. Амалиёт якунида касбий амалий имтиҳон топширишади. Албатта, касбий амалиёт имтиҳонлари корхона ходимлари, коллеж касбий таълим усталари, коллеж раҳбарияти иштирокида ўтказилади. Коллежини тугатгандан кейин битирув-малакавий ишини ёқлайди ва диплом олган йигит-қизлар амалиёт ўтаган корхонасига уч томонлама шартнома асосида ишга жойлашади.

— Ўтган йили 2-босқичда ўқиётганимда 5 февралдан 20 апрелгача «Сувсоз» корхонасида амалиёт ўтадим, — дейди коллежнинг 3-босқич

га етди. Қисқаси, мазкур таълим муассасаси ҳамда саноат корхоналари ўртасида ҳамкорлик алоқалари кенг йўлга қўйилгани битирувчиларнинг тегишли корхоналарда амалиёт ўташи ва ишга жойлашишда муҳим омил бўлаяпти.

— Тошкент авиасозлик касб-хунар коллежини 2012 йили битирдим, — дейди Барот Оролбоев. — Тошкент тажриба механика завоидига ишга жойлашдим. Айни пайтда заводда автомат ва ярим автомат пайвандчиси бўлиб ишляяпман, oilamиз бюджетига ўз ҳиссамни қўшаяпман. Қувонарлиси, коллежда бирга ўқиган тенгдошларим Аширбек Жумакулов, Азизбек Хўжахонов билан бир жамоадимиз. Ота-онам замонавий касб-хунар эгаси бўлганимдан жуда хурсанд. Коллеж жамоаси, касбий таълим устаси Абдукарим Илсбоев, Нормамхмуд Бобоев ва бошқа устозларимдан миннатдорман.

Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Yangiliklarda yurt nafasi

❖ **Миллий санъат марказида «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси ҳамда бир қатор ижодий ташкилотлар ҳамкорлигида «Bazar-Art. Баҳор – 2013» аъъанавий 12-кўргазма-ярмарка бошланди.**

Ярмаркада мамлакатимизнинг турли ҳудудларидан келган 150 нафардан ортиқ уста ва ҳунарманд ўз иход намуналари билан иштирок этаётди.

«Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси ва ҳамкор ижодий ташкилотлар томонидан ўтказилаётган «Bazar-Art» аъъанавий кўргазма-ярмаркаси ҳунармандларнинг фаолиятини халқимизга яқиндан таништириш, «Устоз-шогирд» мактаби аъъаналарини янада ривожлантиришга хизмат қилмоқда. Ўтган йиллар давомида мазкур лойиҳада қатнашган энг моҳир ҳунармандлар, уларнинг шогирдларига грантлар ажратилиб, фаолияти моддий ва маънавий қўллаб-қувватланмоқда.

— «Bazar-Art» кўргазма-ярмаркасида ҳар йили мунтазам қатнашамиз, — дейди тошкентлик чиннисоз уста Файрат Бадинов. — Бу йилги кўргазма-ярмаркага ўзига хос баҳорий совға тайёрладик. «Анор», «Гулдаста», «Шарқ марвариди», «Дурдона», «Самарқанд», «Нафосат» сингари байрам дастурхони учун мўлжалланган чинни идишлар тўпамлари ҳамюртларимиз ва чет эллик меҳмонларга жуда манзур бўлмоқда.

Тўрт кун давом этадиган кўргазма-ярмарка давомида маҳорат сабоқлари, тақдирот маросимлари ҳам бўлиб ўтади.

❖ **Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида шошилинч тиббий ёрдам хизмати ходимларининг республика кўрик-танловига қатнашгани тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.**

Шошилинч тиббий ёрдам хизмати ходимларининг меҳнатини рағбатлантириш мақсадида ҳар йили Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан ўтказиб келинаётган республика кўрик-танлови энг намунали тез тиббий ёрдам станцияси, тез тиббий ёрдам станциясининг энг малакали шифокори ва тез тиббий ёрдам станциясининг энг интизомли ҳайдовчиси аниқлаш, уларнинг иш тажрибасини оммалаштиришда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Бу йилги танлов натижаларига кўра Қорақалпоғистон Республикаси Тўртқўли тумани тиббиёт бирлашмасининг тез тиббий ёрдам бўлими «Энг намунали тез тиббий ёрдам станцияси» деб топилди. Ушбу бўлим раҳбари Рашид Норбоевга бош соврин — «Дамас» автоамбуланси топширилди.

Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий марказининг Самарқанд филиали тез тиббий ёрдам станцияси 3-бўлим шифокори Мавжуда Мардонова «Тез тиббий ёрдам станциясининг энг малакали шифокори», Наманган шаҳар тез тиббий ёрдам марказий бўлими автомашинаси ҳайдовчиси Солиқжон Ҳўжаев «Тез тиббий ёрдам станциясининг энг интизомли ҳайдовчиси» номинациясида қолиб қолди.

❖ **Кўнгирот туманида гўштни қайта ишлайдиган янги цех қурилиб, фойдаланишга топширилди.**

«Қорақалпоқдеҳқанд» масъулияти чекланган жамияти томонидан бунёд этилиб, замонавий технологиялар билан жиҳозланган янги цехда 20 нафар йигит-қиз доимий иш билан таъминланди.

— Бу ерда кунига икки тонна гўшт қайта ишланиб, ўн хил маҳсулот тайёрланмоқда, — дейди қорхона мутахассиси Пирахат Авежонов. — Импорт ўрнини босадиган тайёр маҳсулотлар жамиятимизга қарашли дўконлар орқали эл дастурхонига етказиб берилмоқда.

❖ **Адлия вазирлиги Тошкент ахборот технологиялари университетида «Ёшлар ва ҳуқуқий тарбия» мавзусида илмий-амалий анжуман ўтказди.**

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, Республика Маънавият тарғибот маркази ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, талабалар иштирок этди.

Тадбирда сўзга чиққанлар юртимизда баркамол авлоднинг тарбиялаш борасида барча шарт-шароитлар яратилгани ўзининг юксак самараларини бераётганини таъкидлашди. Ёшлар ҳуқуқларининг кафолатлари яратилгани, уларга ҳаётий муҳим масалаларда давлат томонидан ғамхўрлик кўрсатилаётгани, билим эгаллаш, иш билан таъминлаш, уй-жойга эга бўлиш борасида кенг имтиёзлар яратилгани бунинг далилидир. Мамлакатимизнинг бу борадаги тажрибаси халқаро ҳамжамият томонидан ҳам кенг эътироф этилган.

Тадбирда ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари, ёшларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш билан боғлиқ мавзуларда маърузалар тингланди.

ЎЗА ва махсус мухбирларимиз йўллаган материаллар асосида тайёрланди.

Буюк ипак йўли ўтмиш, бугун ва келажак

Тошкент давлат шарқшунослик институтида Кембриж университети билан ҳамкорликда «Буюк ипак йўлининг ўтмиши ва ҳозирги кун: ривожланишнинг ижтимоий-маданий, тарихий, сиёсий ва иқтисодий йўналишлари» мавзусида халқаро илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

Буюк Британия, Хитой, Жапоний Корея, Ҳиндистон, Россия, Қозоғистон каби давлатлар экспертлари қатнашган тадбирда Буюк ипак йўлининг тарихи, бугунги кундаги ўрни ва аҳамияти, амалга оширилиши мўлжалланган режалар ва бошқа масалалар юзасидан маърузалар тингланди.

Айтиш жоизки, анжуман давомида ўзбекистонлик ёш олимларнинг ўзбек, инглиз, не-

мис, рус, араб ва япон тилларидаги чиқишлари хорижлик меҳмонларнинг эътирофига сазовор бўлди.

Халқаро конференция

— Институтимиз 2011 йилдан буён Кембриж университети билан Буюк ипак йўли тадқиқотлари бўйича ҳамкорлик қилади, — дейди Тошкент дав-

лат шарқшунослик институти ректори Абдурахим Маннонов. — Ўқувчи ва талабаларимиз Буюк Британияда Кембриж университети ташкил этган халқаро анжуманларда иштирок этиб келмоқда. Бундай ҳамкорликнинг самараси ўлароқ, Буюк ипак йўли бўйича Фарб ва Шарқ адабиётларини ўз ичига олган тизимлаштирилган библиография, магистратура мутахассисликларида ўқитиш учун маърузалар матни ва унинг асосида ўқув қўлланмаси яратилди. Асосийси, институтим ташаббуси билан Кембриж университетида ўзбек тилини ўқитиш йўлга қўйилди.

Хасан МҲМИНОВ

Дарслик муаллифлари — дарсда

❖ **Мирзо Улуғбек туманидаги 49-мактабда ботаника фанидан очик дарслар фестивали ташкил этилди. Унга фан ўқитувчилари, дарслик муаллифлари, таниқли олимлар ҳам таклиф этилди.**

Биология фанлари доктори, профессор Уктам Пратовнинг фанга оид «Ўзбекистон табиати», «Яшил дунё мўъжизалари», «Ўзбекистон Республикаси Қизил китоби» каби қўлланмалари бўйича қизиқарли суҳбат ўтказилди.

Малакали ўқитувчи Зулфия Исмоилованинг ноъёнавий услубда, замонавий педтехнологиялар, мультимедиа воситалари ёрдамида ўтган

очик дарси ёш мутахассислар учун ҳам фойдали бўлди. Аҳамиятлиси, ҳар бир мавзунинг рус ва инглиз тилларида ҳам тушунтирилиши натижасида ўқувчилар ўсимликларнинг ушбу тилларда қандай аталшини ўрганиб олишди.

— Бундай амалий тадбирларга дарслик муаллифлари, профессор-олимларнинг таклиф этилаётгани дарслар таъсирчанлигини оширмоқда, — дейди мактаб директори Светлана Мин. — Семинарлар якунида ўқитувчилар томонидан қўлланилган ўзига хос методлар таҳлил қилиниб, илғор тажрибаларни оммалаштириш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқилмоқда.

Альбина ЖУМАНОВ

Ўқитиш методикаси муҳокама қилинди

Дарслик — ўқувчининг, ўқитувчининг доимий ҳамроҳи, билим сирларидан воқиф этадиган беиннат қўмақчиси. Шу сабаб дарсликлари такомиллаштириш, уларни ўқувчилар ёш хусусиятига, ўзлаштиришга мос даражада яратиб масаласи долзарб ўрин тутати. Айниқса, бошланғич синф ўқувчисининг китоби ҳар жиҳатдан мукамал бўлиши зарур.

Чилонзор туманидаги 173-мактабда бўлиб ўтган «Янги тахрирдаги 2-, 3-синфнинг ўқиш ва математика дарслигини ўқитиш методикаси» мавзусидаги семинарга йиғилган педагоглар ҳам айтиш шу хусусда фикрлашди. Дастлаб ўқиш ва математика ўқитувчилари намунали дарс ўтиб, шу асосда

дарсликлар таҳлиliga киришди.

Seminar

173-мактаб ўқитувчиси Муфаззал Каримбердиева янги тахрирдаги дарсликнинг афзалликларини интерфаол тақдирот ўтказиб намойиш этди.

— Янги тахрирдаги математика дарслигида боланинг ёш хусусиятлари ҳисобга олинган. Масалалар кўргазмали тарзда берилган, матнлар содда ва тушунарли. Мавзуларнинг соддадан мураккабга қараб изчилликда берилгани ва дидактик ўйинларнинг киритилгани ҳам ўқувчилар ўзлаштиришини сезиларли даражада оширмоқда.

Семинарда дарсликлар муаллифлари ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, бундай юзма-юз мулоқотларнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлашди.

Насиба ЭРХОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Оила ва MTM ҳамкорлиги

❖ **Юнусобод туманидаги 560-махсус мактабга таълим муассасасида «Обод турмуш йили»га бағишланган тадбир ўтказилди. «MTM ва ота-оналар ҳамкорлиги — обод турмуш гарови» мавзусидаги учрашувда тарбиячилар ўз тажрибалари асосида очик машгулотлар ўтишди.**

Махсус боғча тарбияланувчилари ҳам тенгдошлари қатори билим олиш имкониятига эга

эканлиги коррекцион ўйинлар ёрдамида кўрсатиб берилди.

— Болалар нутқини ривожлантириш, сўзлашувидаги камчиликларни бартараф этиш учун сенсор машқлар ёрдамида қўл моторикасини ривожлантириш муҳим, — дейди муассаса мудири Дилрабо Султонова. — Машгулотларни ота-оналар кўз ўнгига амалга оширилгани уларнинг оилада ҳам имконияти чекланган бола билан ишлаш кўникмасини шакллантиради.

Шоира БОЙМУРОВА

Tadbir

Баҳорий сурур жўш урди дилларда

❖ **Юртимизда улуг айём — Наврўзи олам шукуҳи ҳамон кезиб юрибди. Дилларга қувонч улашадиган байрам Шайхонтоҳур туманидаги 314-мактабда ҳам катта шодёнага айланиб кетди.**

Дастлаб ўқувчилар томонидан баҳор, Наврўз, сумалак сайли мадҳига бағишланган шеърлар, куй-қўшиқ ва сахна томошалари намойиш этилиб, давра аҳлига кўтаринки кайфият улашилди. Турли миллат вакиллари сиймосида сахнага чиққан ўғил-қизлар ихросидаги рақслар орқали эса юртимиздаги бағрикенглик тараннум этилди.

— Ўқувчилар қалбида миллийликка, урф-одатларимизга нисбатан ҳурмат руҳини

тарбиялашда бундай миллий байрамларимизнинг аҳамияти катта, — дейди мактаб ўқитувчиси С.Худойбергана. — Илм масканидаги барча ёшларни руҳлантирган тадбир ота-оналар ва ўқитувчиларда ҳам яхши таассурот қолдирди.

Б.РИЗОҚУЛОВ
олган сурат.

БИЛИМ БАҲСЛАРДА СИНАЛГАНДА...

(Давоми. Боши 1-бетда.)

— Шу билан бирга, айрим фанлардан ўқувчилар етарли балл тўплай олмагани келгусида қайси йўналишлар бўйича таълим-тарбия жараёнини янада жонлантириш лозимлигини кўрсатди.

Якуний ҳулосаларга кўра, 15та фан кесимида диктант, матн яратиш, ижодий баён, ёзма иш, тест, ҳарита билан ишлаш ҳамда лаборатория ўқувларида энг юқори балл ўплаган 37 нафар билимдон кўрик-танловнинг республика босқичига йўлланма олди.

Беллашувнинг **Қашқадарё** вилояти босқичи Қарши шаҳридаги 29-умумтаълим мактабида бўлиб ўтди. Тадбирда туман босқичида сараланган 492 нафар ўғил-қиз ўз имкониятларини синаб кўрди.

Айтиш жоизки, беллашувнинг кўтаринки руҳда, ҳолис ўтиши учун барча шарт-шароитлар яратилди. Хусусан, шу куну тоза ва ораста синфлар, зарур анжомлар билан таъминланган физика ва кимё лаборатория хоналари, компьютер техникалари ўқувчилар ихтиёрида бўлди.

Ўқувчининг ўз қизиқиши ва қобилиятига мос, иқтисодиётнинг реал тармоқларида талаб юқори бўлган касбни танлаши келажақда малакали мутахассис бўлиб етишишига асос бўлади. Бунда оила, айниқса, отанинг алоҳида ўрни бор. Шу мақсадда мамлакатимиздаги барча умумтаълим мактабларида оталар йиғилиши ушшоқлик билан ўтказилди.

Жорий ўқув йилида Шайхонтоҳур туманидаги 254-мактабни 120 нафар ўқувчи битиради. Уларни таълимнинг кейинги босқичига тўлиқ қамраб олиш ва ўзи танлаган касб-хунарга йўналтириш мақсадида оталар мажлиси бўлиб ўтди. Айни пайтда ўтказилган сўровномалар ҳисоб-китоб қилинди. Битирувчиларнинг 103 нафари касб-хунар коллежларига

— Инглиз тили фанидан энг юқори балл тўпладим, — дейди Яккабоғ туманидаги 14-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернатининг 8-синф ўқувчиси Сетора Абдуқодинова. — Энди устозим билан беллашувнинг якуний босқичига жиддий тайёргарлик кўриш хусусида ўйлаяпмиз.

Сирдарё вилоятида мусобақанинг ушбу босқичини ўтказиш учун барча қулайликларга эга Гулистон шаҳридаги 8-умумтаълим мактаби биноси танланди. Ташкилий кўмита томонидан назорат материалларини кўпайтириш мақсадида ҳакамлар ҳайъати хонасига принтер, нусха кўпайтириш мосламалари, лаборатория машғулотлари учун махсус жиҳозлар ҳамда компьютер синфлари ҳозирланди. Ўғил-қизлар 15та фан бўйича қизгин баҳсга киришди.

Ҳакамлар ҳайъати қарорига кўра республика босқичида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритган 36 ўқувчига вилоят халқ таълими бошқармаси томонидан фахрий ёрликлар, юқори натижа

кўрсатган ўғил-қизларнинг ота-оналарига эса ташаккурномалар топширилди. Шу билан бирга, совриндорларни ҳомий ташкилотлар томонидан рағбатлантириш ва навбатдаги босқичга тайёрлаш ишлари бошлаб юборилди.

Наманган шаҳридаги 52-умумтаълим мактаби ҳовлисида беллашувнинг вилоят босқичида иштирок этиш учун тўпланган ўғил-қизлар, уларнинг устозлари ва ота-оналари юз-кўзида ажиб ҳаяжон сезилиб турди. Хусусан, Норин туманидаги 16-мактаб ўқувчиси Зулхумор Нормирзаева ўз фикрларини шундай ифодалади:

— Билимлар беллашуви нафақат ўқувчилар, балки биз ўқитувчилар учун ҳам ўзига хос синов вазифасини ўтамоқда. Якуний натижага қараб ҳар бир муаллим ўқувчиларга қандай сабоқ бераётганини, дарслари самараси ва сифати қандайлигини билиб олиши мумкин. Беллашувнинг вилоят босқичида мактабимиздан 6 нафар ўқувчи қатнашапти. Улар орасида менинг ҳам шогирдим бор. Очиги, ўзимни кат-

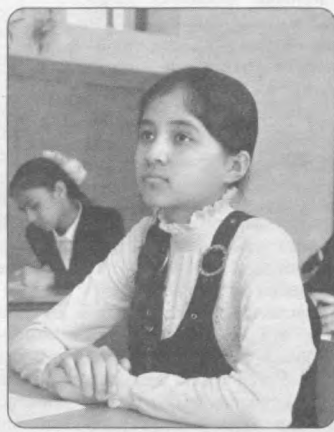
та имтиҳон олдида тургандек ҳис этаёпман...

Қизгин мунозараларга бой ўтган беллашув якунида 37 нафар энг билимдон, энг сара ўқувчи кейинги босқич йўлланмасига эга бўлди.

Куйи босқичларда тенгдошлари орасида тенгсизлигини исботлаган 500 нафарга яқин **сурхондарё**лик ўқувчилар Термиз шаҳридаги 16-мактабда икки кун давомида қўлиб кўриш учун баҳс олиб борди.

— Бу йил учинчи бор ўтказилаётган билимдонлар синови борган сари тақомилланишмоқда, — дейди Сарийосиё тумани ХТМФМТТЭБ ходими Камолитдин Муродов. — Беллашувни ўтказиш бўйича тажрибамиз ҳам ошапти. Хусусан, илк босқичлардан оқ ҳаққонийлик таъминланаётгани ўқувчиларнинг янада чуқур билим олиш иштиёқини кучайтирмоқда.

Танловда юқори натижа қайд этиб, устозлари ва ота-онаси юзини ёруғ қилган

иктидор эгалари айни пайтда якуний босқичга ҳозирликни бошлаб юборишган.

Республикаимизнинг бошқа ҳудудларида ҳам билимлар беллашуви қизгин ўтди.

Ғолиб БАҲРОМОВ, Ўқтам МЕЙЛИЕВ, Бойжигит АБДУЛЛАЕВ, Ғанишер АҚБАРОВ, Норкуват ТУРАЕВ, «Ma'rifat» мухбирлари

Бурҳон РИЗО олган суратлар.

мандчилик касб-хунар коллежиде давом эттиришни ният қилганман. Ота-онам ҳам қизиқишларимни қўллаб-қувватлашапти.

Зомин туманидаги 37-умумтаълим мактабиде бўлиб ўтган оталар йиғилишида 86 нафар 9-синф ўқувчисининг оталари тўлиқ иштирок этишди. Йиғилишда маҳалла фаоллари, «Камолот» ЕИХ вакиллари, ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасалари ўқитувчилари ва жамоатчилик вакиллари қатнашдилар.

Ҳаёт остонасиде турган ҳар бир ўғил-қиз қайси касб эгаллаши борасидеда ўз мақсадиға эға. Умумтаълим мактабларининг 9-синф ўқувчилари келгусиде қайси йўналишдиге академик лицей ва касб-хунар коллежларидеда ўқиш борасидеда узул-кесил қарорға келишган.

— Ўғлим Бектош Тўйчиев болалигидан

нафар ота иштирок этди. Ўқувчиларнинг ақсарияти туманимиздиге 9та касб-хунар коллежидеда ўқиш истагини билдирган.

— Фарзандим Озоде бу йил Асаке туманидиге 5-умумтаълим мактабининг 9-синфини тамомлайди, — дейди Ҳабибулло Исоқов. — Илгари эътибор бермаган эканман, қизимнинг сартарошлик ва декоратив косметике касбига лаёқати бор ва ўқишни шу йўналишдиге коллежиде давом эттирмоқдиге.

Мактаб психологиге Пўлатой Косимованинг таъкидлашича, битирувчиларнинг барчаси қайси академик лицей ёки касб-хунар коллежидеда ўқишни давом эттиришни хал қилиб бўлган. Оталар йиғилишиде битирувчиларнинг мақсадлари оталар иштирокидиге яна бир бор муҳокама қилинди.

— Бугун ҳар бир 9-синф битирувчиси-

мустаҳкамланиб бормоқдиге, — дейди мактаб директори Баҳорат Ҳотамова. — Айниқса, касбий танлов масаласидеда бу ҳамжиҳатлик ўз самарасини кўрсатади. Қувонарли томониге, ота-оналар фарзандларининг келажакига бефарқ эмас. Қайси соҳадиге бўлса ҳам, ўз касбининг устаси ҳаётда муносиб ўрин топа олишини яхши англашмоқдиге. Иштирокчи оталарға касбий танлов бўйича олинган сўровнома натижаларини тақдим этиб, психологик тавсиялар бердик.

Фарҳод Эгамбердиев Чуст туманидиге 21-умумтаълим мактабининг 9-синфинда ўқийди. У келгусиде қандай касб соҳиб бўлиш ҳақиде бир қарорға келган. Мактабни тамомлаб, Чуст шаҳридиге миллий хунармандчилик йўналишдиге касб-хунар коллежидеда ўқимоқчиге. Унинг бу қарорға келишидиге дадаси Ҳабибулло аканинг таъсири катта. У нафақат вилоят, балки Фарғона водийсидиге моҳир пичоқчи уста сифатидиге танилган. Ўз касбига қизиқиш уйғотадиге олган ота фарзандининг истагини ҳам қўллаб-қувватлади.

Чустдиге 72та умумтаълим мактабининг 9-синфини тамомлаётган 3709 нафар битирувчи ёшлар ҳам касб танлаш борасидеда Фарҳод каби иккиланишгани йўқ. Аслида, ҳар бир битирувчиниге истезоди ва қизиқишиға қараб касб-хунарга йўллаш бўйича туман ХТМФМТТЭ бўлимининг ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш бўйича педагогик-психологик диагностикасини методик таъминлаш гуруҳи томонидан сўровномалар олиниб, Чустдиге 10та касб-хунар коллежиге ва академик лицей вакиллари ҳамкорлигидеда қўллаб урчушувлар ва «Оқик эшиклар куниге» ўтказилган эди.

Маъкур масала 21-умумий ўрта таълим мактабидиге оталар мажлисидеда яна бир бор муҳокама этилди. Йиғилишдиге битирувчиларнинг касб танлаши ва таълимнинг кейинги босқичига жалб этишдиге оила бошликлариге — оталарнинг алоҳидеда масъулияти ва таъсири борлигиге таъкидландиге. Тадбирда таълимнинг кейинги босқичидиге ҳам ўқув интизомини таъминлаш, вояға етмаганлар ўртасидиге ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олишдиге ота-оналар масъулияти муҳимлигиге ўқитилиб, ибратли оила соҳибларининг фикр-мулоҳазалариге тингландиге.

Олим ЖУМАОБОВ, Абдусаттор СОДИҚОВ, Орифжон СИДДИҚОВ, Ҳаким ЖўРАЕВ, Ғанишер АҚБАРОВ, «Ma'rifat» мухбирлари

«ФАРЗАНДИМ ЎЗИ ТАНЛАГАН ЙЎНАЛИШДА ЎҚИЙДИ»

оталар шундай фикр билдиришмоқда

хужжат топширишни режалаштирган бўлса, қолгани академик лицейда таълимни давом эттиришни маъқул кўришган.

— Касб танлашда ўқувчининг тугал фикри бўлмаса, отанинг қарорига суянма, — дейди мактаб ўқитувчиси Хилола Комилова. — Шу маънода оталар йиғилиши ташкил этилиши ҳар бир ўқувчининг келажакда чин дилдан ўқиши, касб-хунар сирларини ўрганиб, етук мутахассис бўлиб етишишида муҳим аҳамиятга эға. Ўқувчининг шахсий танлови ота-онанинг имкониятлариге ёки орузларига мос тушмаса, мактаб психологининг ёрдами асқотадиге. Психолог ўқувчининг шахсий қизиқиши, иқтидори ва маълум бир соҳаға уқувини аниқлаб, отани фарзандининг қўбилиятидан бохабар этади.

Сўровнома натижаларига мактабда касбга йўналтириш жараёнининг тўғри ташкил этилганини кўрсатди.

— Ёгондан турфа хил буюмлар ясовчи усталарни кўрсам, ҳавасим келарди, — дейди мактаб битирувчиси Аҳмаджон Асомов. — Ўқишни Учтепа миллий хунар-

тиббийетға қизикади, — дейди йиғилишда оталар номидан сўзға чиққан Маматкул Фармонов. — Биз ўзаро маслаҳатлашган ҳолда унинг қарорини маъқуллашдик. Фарзандим Зомин тиббийет коллежидеда ўқиш истагини билдирмоқдиге. Биз ҳам унинг малакали тиббийет ходимиге бўлишини жуда-жуда истаимиз.

Коллеж ўқитувчилари ўқув юртларининг ҳаётини ақс эттирувчи турли қўргазмалар чиқишлар тайёрлашди. Коллеж ҳақидеда ўқувчи ва оталарға янада кенроқ ва батафсил маълумот беришди.

Мактаб амалиётчи-психологиге Мехринос Мирзиёеванинг таъкидлашича, ҳар бир ўқувчи билан йил давомида касб танлаш ҳақидеда алоҳидеда суҳбатлар ўтказилган. Ўғил-қизлардан ёзма тестлар олинган. Бундиге тадбирлар ўқувчиларнинг ўз қизиқиши ва лаёқатидан келиб чиққан ҳолда касб танлашиға имкон ҳозирлади.

— Бу йил туманимизда 2896 нафар ўқувчи 9-синфини битиради, — дейди туман ташхис маркази раҳбари Бахтиёр Жўраев. — Бўлиб ўтган йиғилишда 2795

O'talar yig'ilishi

Янги ўқув йилидан умум-таълим муассасаларида жорий этилган «Ўрган-ўргат» тадбирлар мажмуаси ўзaro тажриба алмашиш ва ижобий натижаларга эришишда ҳаракатлантирувчи восита бўлиб хизмат қилмоқда. Жумладан, Жиззах вилояти халқ таълими муассасаларида ҳам тадбир доирасида ўқитувчиларнинг касбий маҳоратини ошириш, ўқувчиларнинг дарсада фаол иштирокини таъминлашга эришилмоқда.

Жиззах шаҳридаги 7-мактаб вилоятдаги илғор тажрибага эга муассасалардан ҳисобланади. Таълим даргоҳида «Ўрган-ўргат» тавсияси бўйича тажрибали ўқитувчилар ёш педагогларга касб сирларини ўргатиб келишмоқда. Мисол учун, бошланғич синф ўқитувчиси, ёш мутахассис Фотима Субонова тажрибали устоз Насиба Турдиевага бириктириб қўйилган.

ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАР ОММАЛАШМОҚДА

— Устознинг дарсини кузатиб, касб маҳоратини ошириб бораёлман, — дейди Фотима Субонова. — Болалар билан самимий муносабат ўрнатиш, вақтни тўғри тақсимлаш, кўргазмаларни қурол ва тарқатма материаллардан ўринли фойдаланишни ўзлаштирдим. Бу эса дарсининг янада қизиқарли ва тушунарли бўлишини таъминламоқда. Ўқувчилар билим, кўникма ва малакасини оширишда ҳам қийналмаяман.

Синф раҳбарлари орасида ҳам эътирофга арзирли ишлар амалга оширилмоқда. Тажрибали ўқитувчи, 7-«В» синф раҳбари Интизор Қаландарова ёш мутахассис,

5-«А» синф раҳбари Мавжуда Мансуровага устоз этиб бириктирилган. Бу ҳамкорлик натижасида Мавжуда синфдан ташқари ишларни ташкил этиш, хусусан, болаларнинг ёшига мос тарзда

Интизор Қаландарова. — Душанба, қоршанба кунлари ўтказиладиган «Китобхонлик кечаси»да ўқувчилар ўзлари қизиққан бадий асарларни ўқиб, устозлар кўмағида муҳокама қилишмоқда.

«Ўрган-ўргат» тадбирлар мажмуаси ўқувчилар орасида ҳам яхши йўлга қўйилган. Аълочи ўқувчилар бўш ўзлаштирувчи тенгдошларига бириктириб қўйилган. Яна бир ўзига хос тажриба — ўтган ўқув йилида турли танловларда муваффақиятли иштирок этган йигит-қизлар тенгдошларига ёрдам бермоқда. 7-синф ўқувчиси Умид Арслонов ўтган йили билимлар беллашувининг республика босқичида мате-

матика фанидан совринли ўринни эгаллаганди. Бу йил беллашувда биринчи бор билимини синаб кўраётган ўқувчиларга бириктириб қўйилганки, ука-сингиллари яхши кўрсаткичга эришиш учун нималарга эътибор бериш кераклигини ундан ўрганишмоқда.

Мақтабда «Ўрган-ўргат» бўйича амалга оширилаётган ишларни акс эттирувчи махсус стенд ташкил этилган бўлиб, унга «Таклифлар кутиси» ҳам ўрнатилган. Ўқитувчилар илғор педагогик тажрибаларни таълимга жорий этиш борасидаги амалий таклиф ва шахсий фикр-мулоҳазаларини билдиришарди. Шу тариқа «Ўрган-ўргат» тадбирлар мажмуасига ижодий ёндашилиб, мавжуд шарт-шароитдан келиб чиққан ҳолда тақомиллаштириб борилмоқда.

Абдусаттор СОДИКОВ,
«Ma'rifat» мухбири

БОЛА СИЗГА ТАЛПИНСИН

Андижон шаҳридаги 13-ақли заиф болалар учун ихтисослаштирилган давлат таълим муассасасида табиатшунослик фанидан дарс бераман. Ўқувчиларим кўнглига йўл топишга, уларнинг борлиқ ҳақидаги тушунчаларини шакллантиришга астойдил ҳаракат қилмоқдаман.

Табиатшунослик фанига ўқувчиларни қизиқтириш учун, энг аввало, синфхонада нафосат муҳитини яратдим. 20та гулдон олиб, хонаки гуллар экдим. Ёронгул, кийикшохи каби ларим кайфиятини кўтаргани биланувчиларни сездим. Тарни гулни ларва-риш қилишга ўргатдим. Қайси гул қандай кўпайиши ҳақида тушунча бердим. Навбатчи бола гулларга сув қуйиб, барглари чанг-ғубордан тозалайди.

Синфхонада жонли бурчак бор. Катта аквариумда балиқлар сақланади. Аквариум сувини мунтазам тозалаш ва балиқларни озиклантириш учун навбатчи тайинланган. Балиқларни кузатиш ўқувчи асабини тинчлантириб, қалбини гўзалликка ошно қилади. Яқинда болалар таклиф билан синфда террариум ҳамда қушлар учун қафас ясашга қарор қилдик. Ўқувчиларимнинг ишга киришиб кетганини кўрсангиз эди.

Мақтаб томорқасидан ажратилган ерга озуқабоп ўсимликлар экиб, болалар билан мунтазам парвариш қилиб бораёلمиз. Асосан 5—8-синф ўқувчилари экин майдончада шугулланишади. Ҳар бир бола дафтар тутган. Ўсимликнинг илдиздан тортиб, умумий тузилиши, барглари ва парвариш қилиниши ҳақида қайд этиб боради. Баъзан улар билан экскурсия уюштираман. Бунда ўқувчиларнинг касаллик тарихи ҳамда ёрдамчи махсус мактаб-интернатда таълим-тарбия олиш имкониятлари ҳисобга олинади. Очiq ҳавода, табиат қўйнида, эркин ҳолатда болалар яна ҳам кўпроқ билим ва кўникмага эга бўлади. Эрта куз ва баҳор ойлари саёҳат учун айни мулдо. Яқинда Боғишамол худудида жойлашган боққа сайр уюштирдик. Ўқувчилар ернинг ҳолатини, дарахларнинг мавсумий шакл ва тузилиши, совуқ ёки иссиқ ҳароратнинг жонли мавжудотларга таъсирини билиб олдилар.

Шу жараёнда рағбатлантирувчи методларга таянман. Қизиқарли машқлар, идрок ўйинлари, кўргазмаларни қуроллардан фойдаланиш жараёни болаларга ёққанини сезаман. Баъзан ўқувчиларимни икки ёки уч гуруҳга бўлиб, мусобақа дарси, «Заковат» ўйини, қизиқарли тестлар ўтказаман. Фолиблик учун беллашилган ақлий мусобақада ўқувчилар бор билим ва кўникмаларини ишга соладилар. Натижада уларнинг нутқда, руҳий-психологик ҳолатида, фикрлашида ижобий ўзгаришлар кузатилади.

Умид АБДУЛЛАЕВА,
Андижон шаҳридаги 13-мактаб-интернатнинг табиатшунослик фани ўқитувчиси

Зангиота туманидаги 31-мактабга таълим муассасасига қадам қўйишингиз билан маскандаги тартиб-интизомни, тозалик ва орасталикни ҳис этасиз. Атрофи кўркям дарахлар билан ўралган икки қаватли бинодаги шинам, кенг ва ёруғ хоналар турли хил ўйинчоқлар билан тўла. 300 нафардан зиёд болани ўз бағрига олган ушбу МТМда ўз ишини пухта биладиган, катта тажриба ва маҳоратга эга педагог-тарбиячилар фаолият кўрсатишади.

КАМОЛОТ ОСТОНАСИ

— Таълим муассасамизнинг иш бошлаганига қарийб қирқ йил бўлди, — дейди мудира Ҳабиба Акбарова. — Ўзим ўттиз беш йилдан бери шу жамоада ишлайман. Педагог-тарбиячилардан кўнглим тўқ. Улар болажонларни мактабга тайёрлаш, дуркун воёга етказиш учун астойдил меҳнат қилишарди.

Масканда рақс, чет тили, компьютер тўғрақлари ташкил этилган. Боғчада «Отам, онам ва мен — спортчилар оиласи» каби мусобақалар, турли кўрик-танлов ва байрам тадбирлари тез-тез ўтказиб турилади. Туман миқёсидаги «Соғломжон — полвонжон», «Кичкинтой — ширинтой» каби кўрик-танловлар ҳам 31-МТМнинг кичкинтойлари иштирокисиз ўтмайди. Ўғил-қизлар кичик ёшдан оқидорини намоён этиб, тарбиячиларидан олган таълим-тарбиясини намоён қилиб келишмоқда.

Ирода УМАРОВА

«МУРАККАБ ФАНЛАРНИ ЎРГАНАМИЗ!»

Юнусобод туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими тасарруфидagi мактаблар ўртасида «Мураккаб фанларни ўрганамиз!» шиори остида физика ва меҳнат фанларидан кўргазмаларни қуроллар, намунавий дарс ишланмалари кўрик-танловга ўтказилади. Унда таълим муассасаларининг илғор ўқитувчи ва ўқувчилари ушбу фанларга доир билим ва тажрибаларини намоён этди.

Тадбирда ҳакамлар ҳайвати томонидан танловга тақдим этилган ишлардан «Энг яхши кўргазмаларни қурол», «Намунавий дарс ишланмаси», «Ўқувчининг энг яхши ижодий иши» номинациялари фойлиблари аниқланиб, эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Бу каби тадбирлар ўқитувчиларни ўз устида ишлашга, дарсларга ижодкорона ёндашишга ундаши билан бирга ўқувчиларнинг фанларга оид қизиқишларини янада оширишга, билимларини бойитишга хизмат қилиши шубҳасиз.

Дилшод КАРИМОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Б.РИЗОКУЛОВ олган сурат.

Муҳтарам Юртбошимизнинг «Юксак маънавият — энгилмас куч» асаридagi куйидаги сатрлари жуда кўп ҳаёлимдан ўтказаман: «...ҳар кун, ҳар соатда фидойи бўлиш, ўзини томи ва томи, заррама-зарра буюк мақсадлар сари чарчамай, толиқмай тинимсиз сафарбар этиб бориш, бу фазилатни доимий, кундалик фаолият мезонига айлантириш — ҳақиқий қахрамонлик аслида мана шу...». Бир журналист сифатида суюнамани, замондошларимиз орасида том маънода бугуннинг қахрамонларига айланган, ўнлаб жамоадошларини фидойилик сари ундаб, ортидан эргаштириб, атрофига жамлаб, юртимизнинг ободлиги, соҳалар ривож, ёш авлод таълим-тарбиясида долзарб вазифаларга елкадошлик қилаётганлар жуда кўп. Улар «Фалон ишни қилдим-ку?!» дея ўзларига таскин беришмайди. Жонқураклик, сидқидилдан меҳнат қилиш уларнинг вужудига сингиб кетган. Лоқайдликдек иллат улар-

га бегона. Энг асосийси, ўз-ўзига ҳисоб бериб, Президентимиз тилга олганидек, «буюк қалб ва метин ирода билан» ёниб яшайдилар. Уларнинг ана шундай фидойилиги, ибрат мактаблари сабаб мамлакатимиз кундан-кун яшнаб, яшариб бораётир!

Навоий шахридаги 4-мактабгача таълим муассасасида чамаси ўн йиллар муқаддам бўлганман. Ўшанда дуч келганим манзара — бино атрофидаги яккам-дуккам дарахтлару тош-шағаллар орасида кўкармоққа йўл тополмай қуруқшаб тўкилаётган гулу гиёҳларни кўриб, «Экологининг таъсиридан...» деган жавобга ноилож қаноатлангандай эдим.

Яқинда яна ушбу маскан томон йўлим тушди: ям-яшил арчалар қуршовида, ранго-ранг гуллар ажиб бир тароват улашиб турган таълим муассасаси фаолият мониторинг таҳлилларига кўра шаҳар миқёсида ҳар жиҳатдан юқори баҳоланиб, «Болам шу боғчада тарбияланса...» деган талаблар ортиб бораётган экан.

лардан узрли, узрсиз олиб қолгани, уйда фарзанди билан шуғулланмаганидан афсус чекади. Ана шундай йигинлардан сўнг оталик, оналик масъулияти ҳусусида чуқурроқ ўйлайдиганлар сони ортаётгани эса бизни хушнуд этади...

Муассаса ҳаёти билан танишарканмиз, тажрибали мураббий Озода Ҳамроева-нинг «Бу ким? Бу нима?» мавзусидаги машғулот этиборимизни тортиди: пахтани болажонларга таништирар экан, тарбияланувчиларни пахтазорга маҳорат билан «бошлаб» боради. Бир неча машғулотларни муассасалаштирган ўйинлар ерга чигит қадалганидан либосга айланганича бўлган жара-

Maktabgacha ta'lim

айнан шу масканда Озода Ҳамроева, Ҳалима Бакаева, Насиба Мусурмонова, Зулфия Салоҳиддинова сингари меҳрибон мураббийлар фарзандига тарбиячилик қилишини илтимос қилиб келишади. Чунки мазкур МТМнинг собиқ тарбияланувчилари мактабда ҳам аъло ўқиши, турли кўрик-танлов ва мусобақаларда муваффақиятли иштирок этаётгани билан ажралиб туради.

Соғ танда — соғлом ақл

Боланинг боғчага мослашуви чўзилиши ёки кичкин-тойнинг қийинчиликларсиз гуруҳи томон югуриб кетадиган фурсатлар тезлашуви кўп жиҳатдан тарбиячиларга боғлиқ. Гуруҳларда ташкил этилган ўн икки қизқарли бурчак йиғлоқи болани ҳам бир зумда овутиб, хўмрайганини қулдирмай қўймайди.

— Болаларнинг машғулотларга фаол қатнашиши, албатта, саломатлиги ва кайфиятига боғлиқ, — дея жавондаги китоблар томон қўл чўзади мудира. — Бунинг учун нафақат ҳамкасбларим, балки ота-оналар билан ҳам ишлашимизга тўғри келади. Бу ўринда мен илмий манбаларга мурожаат қиламан. Баъзи ота-оналар «Овқатларининг ёғи йўқ. Дастур-хонда шакар кам. Яхшии уйдан овқатлантириб кела қоламан...» деган маънода эшигимни қоқишади. Шунда уларга белгиланган меъёрлар, ошхонамизда тайёрланаётган турли ёрмалар, бўтқаларнинг таркиби, уларнинг жажжи организм учун ниҳоятда зарурлигини мутахассислар кўрсатмалари, олимлар излаишлари натижаларига таянган ҳолда тушунтириб бераман. Ана шу адабиётлардан нусха кўчириб олган ота-оналар ҳам бор. Кейинги йилларда тарбияланувчиларимиз орасида юқумли касалликларга учраш ҳолатлар қузатилмади. Негаки, биз профилактика масалаларига жиддий эътибор қаратамиз. Болажонлардан бирортаси тез-тез шамоллаб, хасталана бошладими, сабабини топишга уринамиз.

Яқинда шифобахш гиёҳлардан дамламалар тайёрлашни йўлга қўйдик. Бунинг учун, аввало, шифокорларимиз кўмагида ҳар бир боланинг тиббий картаси ўрганиб чиқилди. Қай бирига қайси даламани қандай ва қачон бериш масаласида кенгашиб, шунга кўра вақти белгиланди.

Сўзимиз ибтидоида «қахрамонлик» ибораси атрофида мулоҳаза юритган эдик. Буюк келажагини яратиш мақсади билан яшаётган миллат, мамлакат учун билимдон ва қобил, юксак ақл-идрок соҳибларини камолга етказиб, сафларга қўшмоқдан ортиқ қахрамонлик борми бугун?!

Зотан, ҳамма нарсанинг қайсидир маънода пойдевори бўлгани янглиг, билим ва тарбия ҳам инсон шуурига, ана шу таянч асосига сингдирилади. Бу масъулиятли вазифа эса мактабгача таълим муассасалари зиммасидадир.

Ойбуви ОЧИЛОВА

Кўнгил ободликдан куч олар...

— Одамзод гўзаллик шайдоси. Оддий мисол: агар уйингиз саранжом-саришта, файзли, озода бўлса, ишдан ҳориб келсангиз-да, ана шу осудаликнинг ўзи чарқоқларингизни аритгандек бўлади. Аксинча, хонадонингизда пала-партишлик ҳукм сурса, янаям ланж тортаверасиз, — дея сўз бошлади муассаса раҳбари, «Шуҳрат» медали соҳибаси Зебо Бўтаева. — Шу маънода таълим даргоҳининг ташқи кўриниши ҳам фарзандини ишонч билан етаклаб келган ота-оналарда хотиржамлик, қониқиш ҳиссини уйғотиши, болажонларни эса ободлик, озодалikka интилишга одатлантириши керак. 2006 йили шу гўшага раҳбар этиб тайинланганимдан сўнг дастлаб ободончилик ишларига киришдим. Ҳолат, ҳақиқатан ҳам, мураккаб — муассасанинг тошлоқ ҳовлисида ниҳол кўкартириш амримаҳол эди. Жамоа билан келишиб, ер майдонларини бўлиб олдик, бир неча бор ҳашар ўтказдик. Бинога кираверишдаги «энг ташландиқ» ҳудуд билан «тиллашиш» машаққатини ўз зиммамга олдим. Ердан тонналаб цемент қондиқлари, катта-кичи тошлар чикди десам, балки сизга эриш туюлар. Ўрни келганда тупроқни худди ундек элаб, турли ёт жинслардан тозалладик. Ернинг қувватини ошириш мақсадида маҳаллий, минерал ўғитлар солиб, ишлов бердик, тоза тупроқ олиб келиб аралаштирдик. Астойдил ишга киришганимни кўрган жамоадошларим дам олиш кунлари турмуш ўртоқлари, фарзандлари, яқинларини ёрдамга чорлаб, керак бўлганда деҳқонлик, боғбонлик илмини ҳам ўрганишди. Йиллар ўтди: бугун шундай чиройли, обод масканда хизмат қилаётганимиздан кайфиятимиз кўтарилди.

Дарҳақиқат, муассаса ҳовлисидаги табиятнинг фусункор нафаси, йўлу йўлкаларга шакл берилиб, эртак қахрамонлари тимсоллари яратилгани, спорт майдончалари... барча-барчаси масканга қадам қўйган кишини хушнуд этади. Ота-оналар

РАҲБАР ИБРАТИ — ЖАМОА МУВАФФАҚИЯТИ

эса болажонлари яйраб-яйраб, ўйнаб-ўйнаб улғаяётгани, тарбияланаётганидан ишончаларида хотиржам меҳнат қилишмоқда.

Таълим мазмунига эътибор — боғчадан бошланмоғи керак!

Мактабгача таълим муассасаси тарбиясини олган бола билан боғчага қамраб олинмаган ўқувчининг ўқишга муносабати, дунёқараши, тарбиясидаги тафовутни Зебохон жуда яхши билади. Чунки у неча йиллар ўқитувчилик қилган, мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари лавозимида фаолият юритган. Лекин кўрдикки, имкониятлар мавжуд бўла туриб, муассасага бори-йўғи бир юзу ўттиз-бир юзу қирқ нафар бола қатнайди, холос. У тажрибаси ва кузатишларига таяниб, бу борадаги муаммоларга ечим топишга уринди. Ота-оналарнинг боғчадан қайтган боласига берадиган биринчи саволи: «Бугун нимани ўргандинг? Нима овқат единг?» маъносидаги сўроқлар бўлади — ҳаёлидан ўтказарди

гуруҳларга бир-бир кириб чиқар экан. У ана шу хулосани барча жамоадошларига етказди ва «Таълим мазмунига эътибор боғчадан бошланиши керак» деган қатъий ширга амал қилиниши, машғулотлар режа асосида кўргазмалар тарзда олиб борилишига жиддий эътибор қаратди.

— Боладаги илк математика тасаввурлар шаклланиши ва ривожланиши, оғзаки нутқнинг бой ва раван бўлишида мактабгача таълим муассасасининг ўрни ниҳоятда катта, — дейди Зебо Бўтаева. — Бола ҳар бир машғулотда иштирок этиши, ўтилган машғулотнинг номини, албатта, эслаб қолиши керак. Барча болажонларимизнинг ўз йиғма жилдлари бор. Тарбиячилар машғулот аввалида махсус варақларга боланинг исмини ёзиб олдиға қўяди, сўнгра йиғиб олиб, йиғма жилдига солиб қўяди. Ота-оналар йиғинларидан фарзандларининг йиғма жилдларини тарқатамиш. Шу тариқа ўғил-қизларнинг иқтидорини кўришади. Баъзилари боласининг иши бошқаларникидан камлиги, бўшлигини кўриб, машғулот-

ёнларни ўзида акс эттирар экан, бир пайтлар шаҳарлик талаба дугонамизнинг эгат бошида ўтириб олиб, ҳайрат билан чаноклардаги гардни пуфлаб кунни ўтказгани, «Пахтадан мато, чигитдан ёғ, совун тайёрланади...» десак, ишонмай баҳс бойлашгани ҳаёлимизда жолланади. Озодахоннинг болажонлари эса нега япроқлар баҳорда яшил тусда яшнаб туриши, кузакда сарғиш рангга кириши, пахтадан юртимизда тайёрланаётган кийимларнинг афзал жиҳатларига ҳамма-ҳаммасини билади.

Ҳозир муассасада гуруҳлар сони анча ортиб, тарбияланувчилар уч юз ўн олти нафарга етди. Ота-оналар шаҳарнинг қай бурчларидан

Инсон кўнглига фольклор, ёзма адабиёт ва санъатдай ҳамдам топилмайди. Фольклор, адабиёт ва санъатнинг ҳаммабон образи “тил”ни ҳар бир кўнгли ўз олами, дунёқарашларига ростлаб қабул қилади, бегоналик сезмайди. Бу “тил” ҳеч қачон эскирмайди. Бадийлик либосидан ҳоли адабиёт, санъат йўқ. Бадийликни эса, турфа образлар, тасвирий воситалар таъминлайди. Аслида ҳар қандай образ, тасвирий восита тушунтириш учун хизмат қилади. Тушунтириш, англаш кишига маънавий қувват беради. Шу сабабли фольклор, адабиёт, санъатни маънавий озуқа деймиз. Яъни инсон руҳининг озуғи. Ҳар кимки, “Бўйимдай бўй топдим, кўнглимдай кўнгли топмадим”, деб армон қилса, кўнглидошни фольклор, ёзма адабиёт ва санъатда кўради. Рухан бўйиб, камол топади.

Шу ўринда бир нақдн эслаш ўринли. Айтадиларки, бир ўта рашқчи савдогар бўлган экан. У, хотинимни ҳеч ким кўрмасин, ўзимдан бўлак кириб-чиқувчи бўлмасин деб кўрғонини жула баланд девор билан ўратиб, темирдан дарвоза ўрнатиб, тамбалаб, уч ой мудатлик озиқ-овқатни қолдириб савдосига кетибди. Уч ой ўтиб қайтиб келса, хотини ёлғизликда сиқилиб вафот этган экан. Савдогар қайта уйланибди. Вақти етиб савдога кетадиган бўлибди. Яна керакни нарсаларни қолдириб, дарвозасини қулфлаб йўлга тушибди. Уч ой деганда ишлари битиб келса, не кўз билан кўрсинки, бу хотин ҳам ўлиб қолган экан. Савдогар энди уйлансам, хотинимни ёлғиз ташлаб кетмайман, деб ўйлабди. Уйланибди, лекин яна сафарга кетиши шарт бўлиб қолибди. Тақдир экан-да, нима бўлса бўлар деб, хотинига тайинлаб, ҳамма нарса бор, зерикмай ўтир деб дарвозасини қулфлаб йўлга тушибди. Бу гал ишлари орқага суртилиб, нақ беш ой деганда уйига келибди. Савдогар йўл-йўлакай, “Бу сафар узоқ кетдим, хотиним аллақачон ўлган бўлса керак”, деб дарвозасини хафа бўлиб очса, уйдан хотини тулгул ёниб чиқиб келибди. Савдогар ҳайрон бўлиб, бу ҳолатнинг сирини сўраса, хотин эрини уйга олиб кириб, тоқчада турган кўйроқчини кўрсатиб, Сиз кетдингиз, мен хамирдан шу кўйроқчини ясаб, тоқчага қўйдим, ўтирганда, кирганда, чиққанда:

Қашқарининг йўлида
Тунақатор бўлди киши.
Бир чеким тамокига
Жонни сотар бўлди киши.

Бир чеким тамокини
Ҳар жойга борсам топаман.
Бевафо ёр дароини
Ҳар жойга борсам айтаман.

Ўзи кетди савдога,
Ёлғиз кишидай сарғайиб,
Ёр олиб гам емаган
Ҳамсиз тўрамага бандаман, —

деб, дардимни шунга айтдим, бор сир шу, дебди. Савдогар тоқча олдига бориб, шу кўйроқчақ дардинини айтди-нгми, деб қўлига олган экан, хамир кўйроққоқ қўл тегиши билан ёрилиб, ичидан зардоб аралаш қон оқиб чиқибди. Хотиннинг бор дарл-ҳасрати, изтироби кўшиқ билан кўйроқчақка ўтган экан. Нақдла айтилган кўйроққоқ каби фольклор, адабиёт, санъат ҳам одамнинг “заҳри”ни одамдай олади. Фақат бу “кўйроққоқ”га айтилган сўз ва тасвир аслига рост, чиннакам, кўнглига талланган ифода воситасини топсатгина куч-қудратга эга бўлади. Барча ошно кўнглининг тилига, ҳамдамига айланади. Халқ кўшиқларидagi поэтик рамзлар ҳам ифода куч-қудрати билан бадийликнинг юксак намуналарини пайдо қилади. Кўшиқда қуйланган воқеаликни ҳар бир кўнглига бирдек еткази олади. Биз ушбу мақолада ана шундай ўзақ рамзлардан бири — рўмол образи ҳусусида тўхталишни мақсад қилим.

Рўмол образи халқ кўшиқларида

Худойим сақлаҳи бандани омон,
Туриб ўйла, яхши йўлга бораман,
Ўзбекларга сени кувъ қиламан,
Ўзбекларнинг яхши қизи бор бўлса,
Аташтириб рўмол бериб келаман...
Яхши қизлар агар боши бўш бўлса,
Келин қилиб бирор рўмол ўрайин,
Боришли-келишли бўлиб юрайин,
Болаларни тоға-жиян қилайин, —

деб жавоб беради.

Сурхайил кампирнинг “Аташтириб рўмол бериб келаман”, “Келин қилиб бирор рўмол ўрайин”, деб айтиши замирида рўмол қадимдан икки томоннинг қуда бўлганлиги, қиз билан йигит унаштирилиб, бир оилага бирикканлигининг рамзий белгиси сифатида келатганлигини билдиради.

“Якка Аҳмад” достонида Оқбилак Аҳмадбекка рўмол тикиб юборади. Ёрининг дил изҳори бўлган бу рўмолни Аҳмадбек белига боғлаб юради. Сорихон Эронга кўчганидан кейин рўмол унга доимо ёрини эслатиб туради.

Рўмолимни тенг бўламан, (I)
Аммага келин бўламан. (II)
Амма келин қилмаса, (III)
Оташга тушиб кетаман. (IV)

Келтирилган тўртликда лирик қаҳрамоннинг “аммасига келин бўлиш орзуси” (II мисра), мабодо “орзу амалга ошмаса”, оёғи етгунча кимсасиз жойларга дулдўл каби қудратли оташга (позедга) тушиб, тақдирдан қочиб кетиш ҳақидаги режаси (III—IV мисраларда) қуйланаётгани аниқ. Лекин энг асосийси “рўмолимни тенг бўламан” (I) сатридаги маъно биз учун сирли бўлиб турибди.

Кўшиқ қурилма (композиция) сига диққат қилинса, лирик қаҳрамоннинг барча орзу-режалари ана шу биринчи мисрага боғлиқлигини англаш мумкин. Бу боғлиқлик тасодифийми ё бирор асосга эгами? Юзага чиққан саволга жавоб топиш учун бевосита халқ тасаввуридagi рўмол билан боғлиқ тушунчаларга, рўмолнинг халқ турмуши, урф-одатлари ва маросимларидagi вазифаси, ўрнига диққат қаратиш керак бўлади.

Ўзбек халқи орасида никоҳ тўйи маросимларининг кўпчилик узвлари рўмол, рўмолча иштирокида ўтади. Жумладан, қиз ва йигитнинг унаштирилганини халққа маълум қилиш мақсадида “рўмол тўйи” ўтказилади. Ўзбекистоннинг деярли барча вилоятларида “рўмол тўйи” никоҳ тўйи маросимларининг таянч бўйлиридан ҳисобланади. Н.П.Лобачева “рўмол тўйи” қорақалпоқ никоҳ тўйининг таркибий қисмларидан бири эканлигини ёзган (“Различные обрядовые комплексы в свадебном церемониале народов Средней Азии и Казахстана. Сборник: Домусульманские верования и обряды в Средней Азии. М., 1975, стр. 305). Марказий Осиёда яшовчи бошқа халқлар орасида ҳам бу анъананинг кенг ёйилгани никоҳ маросимидagi аини халқанинг қадимдан келатганлигини далиллайди. Рўмол билан боғлиқ маросим, одатлар чегараси бу билан чекланмайди. Йигит томон қизга жўнатган сарполар таҳининг “оқ рўмол”дан бошлалиши, кўёвнинг тўй тўшангасига кириб, “соч силар” (соч сийпатар) удумида шойи рўмол билан келин сочини силлаши, никоҳ тўйида икки ёш оила кўрганнинг рамзий белгиси сифатида “рўмолча” тарқатилишини эсга олиш киёф. Мотам маросимида ҳам майит қабрга қўйилгач, келганларга рўмолча ёки белбоғ улашилиши бежиз эмас. Санаб ўтилган урф-одатлар эртан ва дostonларда ҳам ўз бадий ифодасини топган. “Алпомиш” достонида Қалмоқ юртига кўчиб борган Бойсарини кўриб келиш учун бораётган Сурхайил кампирдан Қоражон йўл бўлсин, деб сўраганида, Сурхайил кампир:

уни севмаган кишисига унаштириб қўйишди (I мисра). У аммасига келин бўлишни орзу қиларди (II мисра). Энди, кеч бўлса-да, ниятига етмоқчи. Мабодо кўнглидаги бўлмаса, бу ерлардан бутунлай бош олиб кетмоқчи (III—IV мисралар). Лирик қаҳрамоннинг бутун бир дoston бўлишга аргизулик тақдири биргина тўртликда ўта образли ифода топмоқда.

Иккинчи мисол:

Рўмолим бор доқадан,
Урагим ҳам келмайди.
Зўрлаб берган йиғишга
Қарагим ҳам келмайди.

Одатда доқа рўмолни кекса азадор жувон ўрайди. Келиннинг рўмол алвон рангли бўлади. Лирик қаҳрамоннинг рўмол доқадан, у бу рўмолни ўрашини истамайди. Яъни унинг оиласи (рўмол) кўнглидагидек эмас. Бу оилада яшашга хоҳиши йўқ (рўмолни ўрагиси ҳам келмайди), истамайпти.

РЎМОЛИМ БОР, РЎМОЛИМ...

Бешинчи мақола

Кўшиқнинг навбатдаги икки мисрасида лирик қаҳрамон ҳаёти очик тасвирланган. Уни бошқа бировга зўрлаб беришган. Шу сабабли у бу кишига “қарагим ҳам келмайди” деб қуйламоқда.

Рўмолнинг халқ маросимлари ва бу асосда халқ кўшиқларида оила рамзига айланишининг ўз тарихи бор. Маълумки, оила икки жинс — эркак ва аёл (оила=эркак+аёл) бирлигидан ташкил топади. Бу ўринда табиий савол туғилади. Нима учун эркакнинг бирор-бир буюми олинмай, айнан аёлнинг рўмол оила рамзи бўлди? Рўмол оиланинг рамзий белгисига айлانган экан, оила=эркак+аёл формуласини оила маҳражиди оладиган бўлсак, оила=рўмол ва мантиқан оила=аёл, аёл=рўмол тенгламаларига эга бўламиз. Демак, рўмол буюм маъносидан рамзий “оила” маъносини олгунига қадар биринчи галда шартли равишда “аёл”ни ифодалаган бўлиши керак. Бу ҳол ўз навбатида кейинги саволларни юзига келтиради. Умуман, халқ тасаввуриди кишининг бош кийими эгасини аңлатида, деган тасаввур, тушунчалар мавжудми? Мабодо, рўмол аёлни аңлатса, у ҳолда эркак бош кийими ҳам унинг ифодачиси бўлиши керак эмасми?

Эркак бош кийими (дўппи, салла, телпак, чўғирма) иштирок этган кўшиқларга муносабат қилайлик:

Облоқулнинг салласи
Тилла қозича қолди.
Уни кўриб одамлар
Армон, ҳасратда қолди.

Ёки

Мавлонбекнинг дўпписи
Девор тағида қолди.
Мавлонбекнинг ўлаши
Ўрда тағида қолди.

Ҳар икки тўртликда ҳам бош кийимнинг (салла, дўппи) шахсан ажралиши орқали кийим эгасининг ўлими ифода-ланмоқда.

Халқ ўртасида “бош ва бош кийим” азиз деб қаралади. Бош кийимни а-

маштириш, тепиш тақиқланади. Бош кийимни тепиш одамни тепиш билан тенг деб тушунилади. Баъзи ҳолларда тўй тайин қилиниб, кувъ бирор сабабга кўра, ўз никоҳ тўйида қатнаша олмаса, келин унинг дўпписи, белбоғи ёки пичоғига никоҳ қилинган. Самарқанд вилоятининг Қўшработ туманига қарашли Тўра қишлоғида туғилган Назокат Қурбонованинг айтишича, Жўш қишлоғида уруш йиллари бир кампир ёлғиз ўғли урушга кетгач, фотиҳали келинни ўғлининг дўпписига никоҳлаб, уйига олиб келган экан. Келин кувъи урушдан қайтганича, қайнонаси билан уни кутиб ўтирган. Жиззах вилояти Галлаор туманида ҳам шу ҳилдаги воқеа бўлишини Зулфия Ҳайдарова айтиб берди. Тошкент шаҳрида туғилган Мирсодиқ Исҳоқов бу одатнинг Тошкент шароитида ҳам борлигини тасдиқлади. Ўлим маросимида: ёш жувон вафот этса, марҳуманинг яқинлари (аёллар) унинг рўмолни бўйинларига солиб, садр тушишади. Ёш йигит вафот

Рўмолимнинг учини
Чигир десам, чит экан.
Бизнинг ёрнинг кетгани
Ёлгон десам, чин экан, —

деб қуйланади.

Лирик қаҳрамон ошиғидан ноўрин шубҳа қилган. Яъни рўмолнинг учини чигир деб ўйлаганида чит бўлиб чиқди. Ошиқнинг қуйганлари чин бўлиб чиқди.

Кўшиқларда “рўмолнинг учини” рамзий бирикмаси лирик қаҳрамоннинг “оила” қуриш арафасидаги муносабатлар, ўй-кечинма, воқеаларнинг ифода-чисига айланмоқда.

Рўмол қирғоғининг тўзиши ёки эгасининг рўмолдан ажраб қолиши.

Кўпгина кўшиқларда рўмолнинг қирғоғи тўзили-ю, рўмол қиз қўлидан учиб кетади ёки сувда оқади. Масалан:

Сарвиҳоннинг рўмол,
Тўшмасканми қирғоғи?
Маҳмудалини куйдирган
Қоши билан қовоғи...

Кўшиқдан маълум бўлишича, Сарвиҳон ёмон йўлга юради. Эрига хиёнат қилади. Шу сабабли рўмолнинг қирғоғи тўзилиб, барбод бўлади.

Бошимда рўмолим илма-илмадир,
Ёлғизлигим билиб ёрим галмади.
Ёлғизлигим ёрим билиб галганда,
Атлас кўрпасина сира гирмади.

Рўмолнинг илма-илмалиги оила тувлитининг йўқлиги. Эр хотинга меҳрсиз. Лирик қаҳрамоннинг юраги ларзон бўлган. Гурури таққирланган. Рўмол қирғоғининг тўзиши, илма-илмалиги оиланинг барбод бўлгани, оила нотинчлигини ифодалайди.

Ғижим рўмол обқўйдим,
Қирғоғида ўт қўйдим.
Сен қўймасаң, мен қўйдим,
Эрга жонимдан тўйдим.

Ғижим рўмол аслида рўмолларнинг энг яхшиси, аълоси. Қиз йигитлар ичида энг яхшиси деб бу йигитни танади. У билан турмуш кўрди. Лекин ўйла-ганларининг акси бўлиб чиқди. У энди ўз ихтиёри билан қўрилган оилани буз-моқчи. Шунинг учун ҳам “эрга жонимдан тўйдим” дея қуйиниб қуйламоқда.

Ёки:

Рўмолимни олибсан, ажаб-ажаб,
Бир хайёга борибсан, ажаб-ажаб.
Бир хайёнинг хомхайла, ажаб-ажаб,
Уволимга қолибсан, ажаб-ажаб.

Йигит қизнинг ўзига кўнгли борлигини сезиб, қора ниятларини амалга оширомоқчи бўлди. Қиз соф ниятда умрини унга бағишламоқчи эди. Лекин йигитнинг мақсадларини англаб, ундан юз ўгирди.

Рўмолнинг эгаси қўлидан кетиши (олиниши) лирик қаҳрамоннинг оила, турмуш ҳақидаги орзу-ниятларининг йўққа чиқиши, уни ишонтирган кишининг қора ниятли эканини ифода-ламоқда. Ушбу тўртликда ҳам:

— Рўмолимни бер баққа,
Ҳазилингни қўй аққа,
Иллила ёрим, иллила.
— Қачон келдим қўйингга?
Қўйиб бергин бўйингга,
Иллила ёрим, иллила.

Муҳаббатидан, берган ваъдаларидан тонаётган ошиқ йигит ва гурури, орзу-ниятлари, соф туйғулари топалаётган қизнинг изтиробида рўмол образи орқали қуйланмоқда.

Рўмолнинг қирлиги, ювилиб, бирор жойга осилиши ҳам ўзақ рамзга қўшимча маъно берувчи турғун аниқловчилардан ҳисобланади.

Рўмолнинг кўр экан,
Юганнинг кўр экан.
Мен сизга ошиқ бўлсам,
Билганингиз йўқ экан.

Рўмолнинг қирлиги лирик қаҳрамон севгисининг маъшуқа томонидан нотўғри тушунилганини ифодаласа, рўмолнинг ювилиб бирор-бир нарсасга илиниши рамзий лирик қаҳрамон севгисининг тўлиқ ошиқ ихтиёрига ҳавола қилинганлигини акс эттиради.

Масалан:

Рўмолимни ювдирдим, омон ёр,
Қора тола ёйдирдим, омон ёр.
Қора тола қурисин, омон ёр,
Қароқчиға олдирдим, омон ёр.

Ёки:

Рўмолимни ювиб ёйдим ҳодага,
Азон билан мол ҳайдадим подага.
Шу ёрима азиз жоним садага,
Ёрим галсин, хабар берадуй, оға.

Бу тўртликда қиз ўзини йигит ихтиёрига топширган, лекин йигитнинг ишқ йўлидан тойиб кетгани қуйланмоқда, иккинчи тўртликда қизнинг йигит-

ни ўз тақдирига султон деб танагани, юрагига ошиқ суратини чекиб, уни кўргани борганда борлиги ўтдек ён иши, ўйласа қалби завққа тўлиши, кўзи дунёда у йигитдан бўлак кишини кўрмаслиги, тили бошқа номга айланмаслиги, интизорлик билан у йигитни кутаётганлиги қуйланмоқда.

Рўмолнинг шамолда ёйилиши Хоразмда айтилган кўшиқда шундай қуйланади:

Шойи рўмолимни шамолга ёйдим,
Тилло дузувимни бўйини оосдим,
Тут остида ётган экан бўз бола,
Онажон, билмайин оёғин босдим.

Мабодо, қўшиқ сўзларини соф луғавий маънода тушунадиган бўлсак, лирик қаҳрамон рўмолнинг шамол эркига берган-у, тилло дузувини (мунчоғини) бўйнига тақиб, бориб тут остида ётган бўз йигитнинг оёғини ўзи билмай босиб олибди, деб тушунамиз. Аммо қўшиқларда “рўмол”нинг оила, тут образининг “бололи бешиқ” ўзақ маъноларини назарда тутиб матни талқин этсак, бутунлай ўзгача манзаранинг гувоҳига айланамиз. Қўшиқ маъсуа қизнинг оила қуриш, кўнгли кишиси билан топилиб, фарзандлар кўриб, бахтли оила нашилаларини сурши ҳақидаги орзу-ўйларини ифодаётганлигини англаб етамиз.

Рўмолни дорга солиш. Қўшиқда қуйланади:

Рўмол олиб дорга сол,
Сочни ўриб белга сол.
Ука, ёринг ёш экан,
Адаб-сўлаб йўлга сол.

Ушбу қўшиқнинг рамзий тасвир оилан дастлабки икки мисрасида анъанавий рамзий образ халқ маросимларидаги удумлар билан боғлиқ алоҳида имуққили мазмун ифодалаб келмоқда. Ўзбек никоҳ тўйларида келин сарполарининг алоҳида дорга солиб, кўз-кўз қилиниши барчага маълум. Қиз сочини тўшганда махсус келинлик русумида ўрилиши ҳам маросимнинг алоҳида узвини ташкил этади. Ушбу тўртлик мазмунини аини жараёнларга ишора қилиш баробарида муайян тақдирга боғлиқ ҳолатни ифодалаб лирик қаҳрамонга тақдир қўшган ёрини кўз қарочиғидай асраш лозимлигини ўқитмоқда.

Қўшиқ — халқ руҳиятининг кўзгуси. Ҳар бир қалб қўшиқ тинглар экан, ўз дилининг тилини танийди. Ҳеч кимга, ҳатто ўзига ҳам айтиши, тан олиши қийин бўлган туйғу-кечинмаларини қўшиқда қуйлайди. Дил дилкашини топади. Қўшиқдаги поэтик рамз ва рамзий тасвирлар бу йўлда аңглатувчи, ифода-ловчи восита, тушунтирувчи унсур вазифасини ўтади. Биз юқорида кўриб чиққан рўмол образи ҳам шундай тасвирий воситалардан бири.

Рўмол образи матнда турли рамз аниқловчилари асосида ўз поэтик қўламни муайян даражада ўзгартириб, инсон кўнглининг ифода воситасига айлانган экан, бу жараён халқ тилининг поэтик имкониятлари нечоғли чексиз, чегарасиз эканини кўрсатади. Лекин бу поэтик маънолар камалаги рўмол образининг тўз ўзақ маъносига бевосита боғланиб келатганини назардан қочирмаслик лозим.

Шомирза ТУРДИМОВ,
филология фанлари доктори

ТЕНДЕРДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ТАКЛИФ:

*Қишлоқларни комплекс ривожлантириш учун намунавий
уй-жой қуриш Дастури (ҚҚР) 2013 — 06.*

Тендер эълон қилинган сана: 23 март 2013 йил.

*Тендер таклифларини тақдим этиш учун сўнгги сана:
13 апрель, 2013 йил, соат 12:00.*

1. Ўзбекистон Республикасига **Қишлоқларни комплекс ривожлантириш учун намунавий уй-жой қуриш Дастури (ҚҚР)** бўйича харажатларни молиялаштиришга Осиё тараққиёт банки (ОТБ) томонидан кредит тақдим этилган. Бу кредитнинг маълум қисми юқорида тилга олинган дастурни молиялаштиришга йўналтирилади. Шу сабабли ушбу дастур юзасидан амалга ошириладиган харидларда ва уларнинг ижро этилишида кредит ажратиш тўғрисидаги келишув ва ОТБнинг харидлар бўйича кўрсатмалари қоидалари ва шартларига қатъий риоя қилиниши лозим. Танлов савдолари ОТБнинг малака шартларига мувофиқ келадиган мамлакатларнинг иштирокчилари учун очикдир.

2. Ҳуқуқий ваколатга эга бўлган тендер иштирокчилари қуйидаги санаб ўтиладиган ҳар бир тендер пакети учун муҳрланган танлов таклифлари киритишлари мумкин. Тендерда фақатгина тегишли тартибда давлат қонунчилигига кўра рўйхатга олинган пудратчилар ва тендер ҳужжатининг 3-қисмида кўрсатиб ўтилган баҳолаш ва малака мезонларига жавоб берадиган ҳуқуқий лаёқатли тендер иштирокчилари қатнашишлари лозим. Иштирокчилар тендерда қатнашиш юзасидан тўлақонли қарор қабул қилишлари учун, тендер ҳужжатлари билан танишиб чиқишлари тавсия этилади.

3. Қўшимча маълумотлар олиш ва тендер ҳужжатларини кўздан кечириш мақсадида тендер иштирокчилари тендер ташкилотчилари — қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш ҳудудий консалтинг марказларининг тегишли бўлимларига мурожаат қилишлари мумкин:

Тошкент филиали.

Манзил: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 18.

Телефон: (8 371) 241-15-22

Факс: (8 371) 241-15-32

4. Тендер ҳужжатларининг рус тилидаги нусхасини сотиб олиш учун тендер иштирокчилари тендер ташкилотчиларининг юқоридаги манзилда жойлашган тегишли ҳудудий

бўлимлари билан боғланишлари ёки ёзма мурожаат қилишлари мумкин бўлиб, 65 000 сўм миқдоридаги кейинчалик қайтариб берилмайдиган пул тўланганлиги тўғрисидаги паттани илова қилишлари лозим. Тендер ҳужжатининг 6-қисми иловаларидан ташқари қолган барча қисмлари билан танишиб чиқиш учун ўзбек тилида мавжуд бўлса-да, ҳамма шартномалар рус тилида имзоланади. Тендер ўтказиш тили рус тили ҳисобланади.

5. Кейинчалик қайтариб берилмайдиган пул тўлови тендер ташкилотчиларининг — Қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш ҳудудий консалтинг марказларининг тегишли бўлимлари банк ҳисоб рақамларига ўтказилиши лозим. Банк ҳисоб рақами реквизитлари қуйида келтирилган:

**Тошкент вилояти бўлими,
банк ҳисоб рақами.**

Банк:

«Ўзсаноатқурилишбанк»

Тошкент вилоят бўлими.

СТИР: 300017720

Х/Р:

20210000704546027001

ОКОНХ: 84500

6. Тендер таклифлари киритиш учун талаб қилинадиган ҳужжатлар шакллари танлов иштирокчилари учун ўйриқномаларда (ТИЙ)—тендер ҳужжатларининг 1-қисмида берилган. Тендер таклифлари кейинги хатбошиларда батафсил санаб ўтилган тендер таклифи хати ва барча ҳужжатларни ўз ичига олиши шарт. ТИЙнинг 11-бандида белгиланганидек, техник ва нарх таклифлари иккита алоҳида конвертларга солиниб, тендер таклифи хати билан биргаликда ягона ташқи конвертга жойлаштирилиб, муҳрланади.

7. Техник танлов таклифи ТИЙнинг 11.2-бандида келтирилган ҳужжатларни ўз ичига олиши керак:

● ТИЙнинг 12- ва 16-бандларига мувофиқ тайёрланган Техник таклифи хати;

● ТИЙнинг 19-бандига мувофиқ тендер таклифини таъминлаш тўғрисидаги Декларация;

● ТИЙнинг 20.2-бандига кўра, тендер таклифини имзо-

ловчи томонидан бериладиган тендер таклифи киритаётган ташкилот ўз зиммасига мажбуриятлар олишини тасдиқловчи ёзма ҳужжат;

● ТИЙнинг 17-бандига биноан тендер иштирокчисининг шартномани бажариш учун малакаси етарлилигини тасдиқловчи ҳужжатлар;

● ТИЙнинг 16-бандига асосан техник таклиф;

● Тендер маълумоти жадвалига мувофиқ бошқа ҳужжатлар ТИЙ, Тендер ҳужжатларининг 2-қисмида берилган.

8. Тендернинг нарх таклифи ТИЙнинг 11.3-бандида берилган ҳужжатлардан иборат бўлиши лозим:

а) ТИЙнинг 12-ва 14-бандларига мувофиқ нарх таклифи хати;

в) Тендер ахборот жадвалида белгиланганидек, ТИЙнинг 11.3-ва 14-бандларига биноан ишлаб чиқилган жамлама смета ва нархлар жадвали;

с) Тендер ахборот жадвалига мувофиқ бошқа ҳужжатлар.

9. Техник таклифнинг принтердан чиқарилган қоғоз ва электрон нусхалари устига **ТЕХНИК ТЕНДЕР ТАКЛИФ**, деб ёзилган битта конвертда жойлаштирилади. Молиявий таклифнинг принтердан чиқарилган қоғоз ва электрон нусхалари устига **МОЛИЯВИЙ ТЕНДЕР ТАКЛИФ**, деб ёзилган иккинчи алоҳида конвертга жойлаштирилади. Техник ва молиявий таклифларнинг асл нусхаларидан иборат бўлган ҳар иккала конверт устига **“АСЛ НУСХА”**, деб ёзилган ягона ташқи конвертда ва асли билан бир хил бўлган иккита нусха устига **“НУСХА”**, деб ёзилган иккита алоҳида ташқи конвертларда топширилади. Ҳар иккала нусха ҳам таклифларнинг асли билан бир хилда бўлиши лозим.

Пудратчи техник ва молиявий таклифларнинг ҳар иккаласи учун ҳам тендер таклифи ва барча қўшимча ҳужжатларнинг асл нусхаларини электрон шаклда тақдим этади.

Техник таклифнинг электрон нусхаси тендер таклифи ҳужжатларининг таркибий қисми сифатида берилган тендер иштирокчилари шакллари—1-қисмининг тўлдирилган электрон нусхасини ҳам ўз ичига олиши зарур. Молиявий таклифнинг

электрон нусхаси тендер иштирокчилари шакллари—2-қисми ҳамда олдиндан дастурлаштирилган жамлама смета^{жо}нинг тўлдирилган электрон нусхаларидан иборат бўлиши шарт. Барча ҳужжатларнинг электрон нусхалари алоҳида компакт диск ёки хотира карталарида вируслардан холи ишлатиш мумкин бўлган шаклда тақдим қилинади. Агарда, **АСЛ НУСХА** ва электрон нусхалар ўртасида тафовутлар мавжуд бўлса, **АСЛ НУСХА** устувор, деб ҳисобланади.

10. Тендер таклифлари қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш ҳудудий консалтинг марказларининг тегишли бўлимлари томонидан тендерда иштирок этиш учун таклифнома эълон қилинган кундан бошлаб иш куни давомида (**соат 10.00-дан 17.00га қадар душанбадан жумагача**) 3-моддада кўрсатилган манзилга топширилади. ТИЙнинг 22.1-бандига мувофиқ барча тендер таклифлари қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш ҳудудий консалтинг марказларининг тегишли бўлимлари томонидан **13 апрель, 2013 йил, соат 12:00га қадар** 3-моддада кўрсатилган манзилда қабул қилинади.

11. Агар тендер таклифини топширишнинг охириги муддати миллий байрамга тўғри келса, муддат ундан кейинги биринчи иш кунига узайтирилади.

12. Тендер таклифларини очилиши таклифларни тақдим этиш муддати ўтган дарҳол **13 апрель, 2013 йил, соат 12:00да** қатнашиш истагини билдирган тендер иштирокчилари вакилларининг ҳузурда амалга оширилади. Тендер таклифлари очилиши қуйидаги манзилда жойлашган тегишли ҳудудий ҳокимиятлар биносига ўтказилади.

**Тошкент вилоят
ҳокимлиги.**

Манзил: Тошкент шаҳри, Мовароуннаҳр кўчаси, 17.

Телефон:

(8371) 236-77-68.

Факс: (8371) 236-77-68.

Эл.почта:

amon_7777@inbox.ru

ТЕНДЕРДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ТАКЛИФ:
Қишлоқларни комплекс ривожлантириш учун намунавий
уй-жой қуриш Дастури (ҚҚР) 2013 – 06.
Тендер эълон қилинган сана: 23 март 2013 йил.
Тендер таклифларини тақдим этиш учун
сўнгги сана: 13 апрель, 2013 йил, соат 12:00.

Лот №	Вилоят	Туман	Массив	Энг яқин қишлоқ/шаҳар	Энг яқин қишлоқ/шаҳаргача бўлган масофа (км)	Тендер пакети бўйича уйлар сон	Лот бўйича уйлар рақами
975	Тошкент	Бекобод	Тақачи	Бекобод	6	10	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
976	Тошкент	Бекобод	Тақачи	Бекобод	6	10	11,12,13,14,15, 16, 17,18,19,20
977	Тошкент	Бекобод	Тақачи	Бекобод	6	10	21,22,23,24,25, 26,27,28,29,30
978	Тошкент	Бекобод	Тақачи	Бекобод	6	10	31,32,33,34,35,36, 37,38,39,40
979	Тошкент	Бекобод	Тақачи	Бекобод	6	10	41,42,43,44,45,46, 47,48,49,50
						50	
980	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	1,2,3,4,5,6, 7,8,9,10
981	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	11,12,13,14,15, 16,17,18,19,20
982	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	21,22,23,24,25, 26,27,28,29,30
983	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	31,32,33,34,35, 36,37,38,39,40
984	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	41,42,43,44,45, 46,47,48,49,50
985	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	51,52,53,54,55, 56,57,58,59,60
986	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	61,62,63,64,65, 66,67,68,69,70
987	Тошкент	Юқори-чирчиқ	Миробод	Тошкент	3	10	71,72,73,74,75, 76,77,78,79,80
						80	
988	Тошкент	Паркент	Т.Ризаев	Паркент	3	14	1,2,3,4,5,6,7,8,9, 10,11,12,13,14
989	Тошкент	Паркент	Т.Ризаев	Паркент	3	14	15,16,17,18,19,20,21, 22,23,24,25,26,27,28
						28	
990	Тошкент	Чиноз	Чорвадор	Чиноз	7	8	1,2,3,4,5,6,7,8
991	Тошкент	Чиноз	Чорвадор	Чиноз	7	7	9,10,11,12,13,14,15
						15	
992	Тошкент	Чиноз	Гулзор-обод-1	Чиноз	6	11	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11
						11	
993	Тошкент	Чиноз	Гулзор-обод-2	Чиноз	6	12	1,2,3,4,5,6,7,8, 9,10,11,12
						12	
994	Тошкент	Янгийул	Наврўз	Янгийул	3	8	28,29,30,31, 32,33,34,35
						8	

Лот №	Вилоят	Туман	Массив	Энг яқин қишлоқ/шаҳар	Энг яқин қишлоқ/шаҳаргача бўлган масофа (км.)	Тендер пакети бўйича уйлар сон	Лот бўйича уйлар рақами
995	Тошкент	Янгийул	Гулбаҳор	Янгийул	4	6	1,2,3,4,5,6
996	Тошкент	Янгийул	Гулбаҳор	Янгийул	4	12	7,8,9,10,11,12,13, 14,15,16,17,18
997	Тошкент	Янгийул	Гулбаҳор	Янгийул	4	7	19,20,21,22,23,24,25
						25	
998	Тошкент	Зангиота	Ҳасанбой	Тошкент	3	10	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
999	Тошкент	Зангиота	Ҳасанбой	Тошкент	3	9	11,12,13,14,15, 16,17,18,19
						19	
1000	Тошкент	Ўрта-чирчиқ	Қора-қалпоқ-1	Тошкент	3	15	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10, 11,12,13,14,15
1001	Тошкент	Ўрта-чирчиқ	Қора-қалпоқ-1	Тошкент	3	15	16,17,18,19,20,21, 22,23,24,25,26,27, 28,29,30
						30	
1002	Тошкент	Ўрта-чирчиқ	Янгиҳаёт	Тошкент	3	10	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
1003	Тошкент	Ўрта-чирчиқ	Янгиҳаёт	Тошкент	3	11	11,12,13,14,15,16, 17,18,19,20,21
1004	Тошкент	Ўрта-чирчиқ	Янгиҳаёт	Тошкент	3	11	22,23,24,25,26, 27,28,29,30,31,32
1005	Тошкент	Ўрта-чирчиқ	Янгиҳаёт	Тошкент	3	11	33,34,35,36,37,38, 39,40,41,42,43
						43	
1006	Тошкент	Қибрай	Алишер-обод	Тошкент	5	10	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
1007	Тошкент	Қибрай	Алишер-обод	Тошкент	5	10	11,12,13,14,15,16, 17,18,19,20
1008	Тошкент	Қибрай	Алишер-обод	Тошкент	5	10	21,22,23,24,25,26, 27,28,29,30
1009	Тошкент	Қибрай	Алишер-обод	Тошкент	5	10	31,32,33,34,35, 36,37,38,39,40
1010	Тошкент	Қибрай	Алишер-обод	Тошкент	5	10	41,42,43,44,45, 46,47,48,49,50
1011	Тошкент	Қибрай	Алишер-обод	Тошкент	5	8	51,52,53,54,55, 56,57,58
						58	
1012	Тошкент	Қибрай	Байт-қўрғон	Тошкент	12	10	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
1013	Тошкент	Қибрай	Байт-қўрғон	Тошкент	12	10	11,12,13,14,15,16, 17,18,19,20
						20	
1014	Тошкент	Оққўрғон	Марказий	Оққўрғон	5	10	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
						10	
	ЖАМИ:					409	

Яқинда кўлимга Асқад Мухторнинг "Чодир хаёл" ҳикояси тушиб қолди. Ҳикоянинг номланиши менда қизиқиш уйғотди. Бу сўзнинг маъносини Ўзбекистон миллий энциклопедиясидан қидирдим. Унда ёзилишича, "Чодир хаёл" — ўзбек анъанавий кўғирчоқ театри тури бўлиб, Ўзбекистон ҳудудида тахминан VI асрда пайдо бўлган ва XIV асрнинг иккинчи ярми XVI асрнинг бошигача кенг тараққий этган. Одатда кўғирчоқларнинг боши, ияги, тирсаги, билаги, тиззаси, тўпиғи иплар билан боғланиб, бир учи дастчўпга уланган ва парда ортида турган кўғирчоқбоз ундан ушлаб кўғирчоқни саҳнага олиб чиқади ва ипларни тортиш орқали уларни ҳаракатга келтиради. "Чодир хаёл"да дастлаб халқ афсоналари, мифологик сюжетлар ёритилган бўлса, XVIII—XIX асрларда унда сатирик бўёқлар билан сарой ҳаёти, бозор манзаралари акс этган".

ларида ҳам бу соҳага катта эътибор қаратилди. Президентимизнинг 1995 йил 20 октябрдаги "Ўзбекистонда театр ва мусиқа санъатини янада ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида" - ги, 1998 йил 26 мартдаги "Ўзбекистонда театр санъатини ривожлантириш тўғрисида" - ги фармонлари асосида

27-mart — Xalqaro teatr kuni

ТЕАТР — МАДАНИЯТ КЎЗГҮСИ

Театр санъати қадимдан халқ ижодининг бир бўлаги бўлиб келган. "Ўзбек фольклори очерклари" китобида келтирилишича, "Дунёдаги барча халқлар маданиятида учрайдиган театр томошалари аввал маросимлар қобиғида бўлиб, овчилар, чорвадорлар, деҳқон ва ҳунармандлар орасидан чиққан қобиғиятли кишилар томонидан намойиш этилган. Кейинчалик эса театр ишини ўзига касб қилиб олган мутахассислар — халқ актёрлари майдонга келди. Ушбу профессионал ижрочиларнинг меҳнати, маҳорати туфайли халқ театри тараққий этиб, барқарор бадиий шакл ва анъаналарга эга бўлган тур, жанр ва туркумлар майдонга келган, натижада, у ўзининг дастлабки кўринишидан катта фарқ қилувчи мукаммал санъат даражасига кўтарилган."

Тарихчилар театр санъати инсоният тамаддуни билан бирга пайдо бўлганлигини таъкидлашади. Эра-миздан аввалги V асрдаёқ ёғочдан қурила бошланган театр — "томоша учун жой"лар бугунги кунгача турли босқичларни босиб ўтди. Биз билган театрнинг илк кўринишлари дастлаб қадимги Юнонистонда урф-одатларнинг бир қисми сифатида дунёга келган. Уша вақтларда саҳналар доира шаклида бўлиб, атрофида турли маросимлар ўтказилган. Саҳна томошабинлар рақсларни бемалол кўра олишлари учун одатда баландроқ ерда жойлашган.

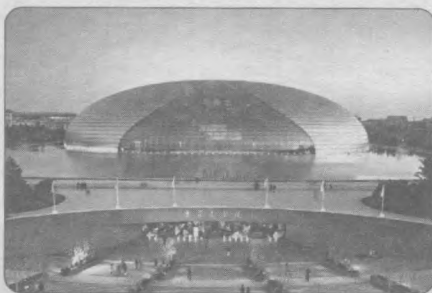
Эра-миздан аввалги 500 йили Афинада қурилган театр айлана шаклида бўлиб, "партер" деб аталган. Доира чегарасида эса махсус бино қурилган. Бугунги саҳна учун намуна бўлган ушбу ердан спектакль иштирокчилари қийиниш жойи сифатида фойдаланган. Бу каби бинолар, шунингдек, пёсаннинг орқа фони ҳисобланган. Пёсалар кундуз кунни қўйилган учун ҳам юнонлар декорациялардан жуда кам фойдаланган.

Римда биринчи тошли те-

атр эра-миздан аввалги 52 йилда қурилган. Рим театри юнон театрига жуда ўхшаш бўлиб, улар фақат текис майдонга қурилган. Римликлар биринчи бўлиб партерларга ўриндик жойлаштирган. Томошабинлар баланд саҳнада қўйилган пёсаларни мароқ билан кузатишган.

Биринчи замонавий Фарнези театри Парма (Италия)да 1618-1619 йилларда барпо этилган. Томошабинлар залини саҳнадан ажратиш учун пардадан фойдаланилган ва декорацияни томошабинлар кўз олдида эмас, парда ортида ўзгартиришган.

Кино санъати пайдо бўлганига кўп бўлган бўлса ҳам театр хали-ҳамон машхур. Фильмларнинг спектаклнинг руҳи, ҳисси, энг асосийси, актёрнинг "жонли" ижроси билан таққослаб бўладими? Балет, опера, комедия, кўғирчоқ, эстрада театри, кўйинги, исталган спектакль барча инсоний туйғуларни тебратди. Биз 3D, 5D киноларини эшитишимиз, кўришимиз, ҳатто сезишимиз ҳам мумкин, аммо уларни театрдаги каби қалбдан ҳис эта олмаймиз.

Маърифатпарвар аллома таърифи билан айтганда, "театр — ибратхонадир... ҳеч кимни рисо қилмасдан тўғри сўзлагувчи ва очик ҳақиқатни билдиргувчидир... Умумий одатларни нафи ва зараридан пайдо бўлатурган натижаларни театрхонада айнан кўрсатувларки, ҳар ким ундан таъсирланиб, ёмон одатларни тарк этиб, яхшилиқни зиёда ишламоқча сабаб бўлур..."

Ўзбекистонда ҳам театр санъати ўз томошабинларига эга. XX аср ўзбек театри маданиятимиз тарихида ўчмас из қолдирди. 1914 йили "Падаркуш" пьесаси билан ўз пардасини очган ўзбек театри бир неча ўн йил ичида ғурурлана аризулик даражага чикди. Мустақиллик йил-

театрлар давлат томонидан қўллаб-қувватланди. Шунингдек, Ўзбек Миллий академик драма тетрининг очилиш маросимида сўзлаган нутқида Юртбошимиз: "Неча йиллар давомида ўзининг беқиёс санъати ва маҳорати, классик асарларнинг бетакрор ижроси билан бу театр нафақат миллий санъатимиз муҳисларини, балки дунёдаги манаман деган театрларнинг машхур режиссёр ва актёрларини, уларнинг энг нозиктаъ театршунос ва мутахассисларини ҳам ҳайратда қолдиргани маълум", дея ўзбек театр санъатига юксак баҳо берган эди. Чиндан ҳам театрларнинг ижодий имконияти кенгайди. Шонли тарихимиз ва буюк аждодларимиз ҳақида ҳаққоний ҳикоя қилувчи саҳна асарлари пайдо бўлди. Халқаро микёсдаги театр санъати фестиваллари, анжуманлар ўтказиш анъанаси айланган. Театрларимизнинг гастрол сафарлари географияси кенгайди. Театр жамоалари нуфузли халқаро фестивалларда иштирок этиб, совринли ўринларни эгаллашмоқда.

Пойтахтимиздаги XX аср ўрталарида қурилган Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театри Тошкент қиёфасини белгилувчи архитектура дурдонаси ҳисобланади. Ушбу театр биносининг маданий мерос объектлари рўйхати-га кириши ҳам алоҳида аҳамиятлидир.

Бугунги кунда театр санъати нафақат ижро маҳорати билан ривожланмоқда, балки архитектура-си, қурилиши билан ҳам юксалмоқда. Техника ва технологиялар ривожланиши театр архитектура-сида ҳам ўз аксини топди. Жаҳонда қўллаб-театрларни бунга мисол сифатида санаш мумкин. Англияда "Ковент-Гарден", Италияда "Ла Скала", Францияда "Гранд Опера", Австрияда "Вена операси", Австралида "Сидней опера театри" каби-ларнинг бинолари бугунги кунда театр ривожининг қай даражага етганини тасдиқлайди. Шунингдек, ҳар доим 27 март — "Халқаро театр кун"и сифатида нишонланиши ҳам санъатнинг бу соҳаси-га қизиқиш ва эътиборнинг намуна-сидир. Бу сана (World

Theatre Day) ЮНЕСКО қошидаги Халқаро театр институти (International Theatre Institute, ITI)нинг 1961 йилда ўтказилган IX анжуманида қабул қилинган. Ярим асрдан буён нишонланиб келатган бу кун нафақат театр ходимлари, балки театр санъати ихлосмандлари учун ҳам ҳақиқий байрам. Сабаби, айнан шу кун "маданият ўчоғи"да ижодий тадбирлар, турли-туман фестиваллар ўтказилади. Баъзи театрлар янги спектакль премьерасини айна шу кунда ўтказишга ҳаракат қилади.

Куйида ана шундай театрлардан бири хусусида тўхталамиз. 2001 йилнинг декабрь ойидан Пекиннинг тарихий қисми (Тяньанмин майдони, Халқ йиғинлари уйи ва Гугун император саройи яқинида) қурила бошлаган Хитой Катта опера театри чинакамига ушбу давлатнинг маданият марказига айланди. 5500га яқин томошабинга мўлжалланган 150 минг кв. метрни эгаллаган бу театр дунёдаги энг катта, замонавий ва бетакрор опера театридир. Уни «Сувдаги марварид», «Шишанин улкан томчиси», «Учар ликопча», ҳаттоки, сўзлашувда «Тухум» деб ҳам аташади. Унинг қурилиши 2008 йилда пойтахт осмони остида бўлиб ўтган олимпия ўйинларига тайёргарлик режасига кирилган. Ва Сидней Опера театри билан бир қаторда турадиган бетакрор лойиҳа яратилган. Театр биноси узунлиги 212, кенлиги 143, баландлиги 46 метр бўлиб, шишали қисмини ҳисобга олмаганда, 22000та метали қисм қурилиш майдонининг 100000 кв. метрини қоплаб турибди. Дунёдаги энг катта театрининг титан ва шишадан асалган улкан гумбазини унча чуқур бўлмаган Чжуннанхай суңь-ий қўли ўртасига қурилган. Ҳовузнинг тўғри бурчакли шакли ва овал шаклидаги бино архитектор Пол Андрейнинг ғояси бўлиб, Қадимги Хитойдаги Ер ва Осмоннинг квадрат айлана ичига қизилган космологик рамзини эслатади. Театрга кириш 8 метр чуқурликда кенлиги 60 метр бўлган туннель-галереядан бошланади. Ойнали шифтдан бош узра оқётган сувини кузатиш мумкин. Бу эса киши-га кундалик ташишлардан озод бўлиб, аста-секин санъ-

ат дунёсига фарқ бўлиш туйғусини баҳшида этади. Қурилишнинг асосий жиҳати шундаки, унда маҳаллий хомашёлардан фойдаланилган. Фақат театр залларига пардоз берувчи асосий ёғочлар четдан келтирилган. Иншоотда бирорта ҳам устун мавжуд эмас. Шифт биринчи ярми қушранг ва иккинчиси шаффоф шишали ягона гумбаз билан қопланган.

Коридор катта вестибулга олиб бориб, урта — 2398 ўринли опера зали, 2017 ўринли концерт зали ва 1040 ўринли драматик спектакль залига уланади. Унда шунингдек, кўргазма заллари ҳам мавжуд. Улкан гумбаз ички томонидан Бразилия қизил дарахтидан тайёрланган панель билан қопланган. Полига эса оқ, сариқ ва қуланг мармар плиталар ётқизилган. Концерт залининг деворлари эса оқ, унинг шифти абстракт хайкалтарошлиқнинг тўлқинсимон шаклини эслатувчи ёғоч акустик панеллар билан қопланган. Энг кичик театр зали қизил, бинафша-ранг ва тўқ сариқ рангдаги ипак толаси билан тўлиқ қопланган.

Бугун ушбу театр нафақат Пекиннинг, балки бутун Хитойнинг диққатга сазовор жойига айланишига бир неча сабаблар бор. Биринчидан, ушбу комплекс шаҳар марказий қисми — бошқа сайёҳлик иншоотлари яқинида жойлашган. Иккинчидан, у бир неча кўргазма заллари, кутубхона, кафе ва рестороанлар жойлашган, бошқаларга ўхшамайдиган кўнгилочар комплекс ҳисобланади. Саҳнада нафақат Хитой тарихий опералари, балки замонавий асарлар, жаҳон классикаси дурдоналари ҳам қўйилади. Халқаро маданият алмашувининг замонавий платформаси бўлган бу опера театри дунёга машхур режиссёрлар, дирижёрлар ҳамда чет элнинг етакчи опера театрлари жамоалари ва солистлари билан ҳамкорликда ишламоқда. Бугунги кунда маъмур театр нафақат анъанавий ва замонавий Хитой меъморчилиги, балки жаҳон санъатининг энг машхур ва донги кетган намуналаридан биридир.

"Ma'rifat" маҳорат мактаби тингловчиси
Мадина МИРЗАҚОБИЛОВА
тайёрлади.

МИЯДА ТАСВИРЛАР КАЙТА ЖОНЛАНАДИ

Кўраётган манзараларимиз бир қанча омилар асосида пайдо бўлади. Масалан, бирор нарсага диққат қаратсак, миёга бу ҳақида маълумот боради. Миёнинг қабул қилиш маркази эса объектининг ҳолатиға мукаммал қайта ишлов бериб, сўнгга қабул қилади ва биз кўра бошлаймиз. Демак, ҳар бир назар ташлашимиз миёни бир неча босқичли ишлашга ундайди.

Лёвен университети (Бельгия) олимларининг янги тадқиқоти айнан кўриш жараёнига бағишланди. Жараёнда тадқиқотчилар макака маймунларига шарбат ичира туриб, маълум тасвири кўрсатишди. Бу ҳаракат бир неча бор такрорлангач, шароит ўзгартирилди: макакалар бўш экранга қараб шарбат қабул қилишди. Маймунлар миёси магнит-резонансли томография (МРТ) текширувидан ўтказилганда шу нарса аниқландики, тоза экранга қараб шарбат ичган макака миёсининг кўриш марказида аввалги тасвир қайта тикланган.

Тадқиқотчиларнинг таъкидлашича, шарбат билан боғлиқ туртки миёнинг барча кўриш анализаторларига таъсир қилмай, ича туриб қабул қилинган тасвиригига миёда қайта тиклар экан.

Моҳиятан олганда, бу тажриба фан учун янгилик эмас. Академик Иван Павлов ҳайвонларни ҳар доим маълум бир мусиқа остида овқатлантириб, кейинчалик ҳам уларга шу товуш эшиттирилганда, уларнинг сўлак безлари ишга тушиб кетганлигини аниқлаган эди. Янги тадқиқот эса бу тажрибанинг мукаммаллашган кўриниши ҳисобланади.

Тадқиқот эълон қилинган «Neuron» журналида келтирилишича, таъм билан боғлиқ ҳиссиёт ва кўриш анализатори ўртасидаги боғлиқлиқни миё пўстлоғи яратиб беради. Агар ундаги нейромедиатор рецепторлари ўчирилса, айни пайтда миё пўстлоғида мавжуд тасвирларни кўриш қobiliяти ҳам йўқолади. Бу тажрибанинг яна бир қизиқ томони шундаки, юқоридагига ўхшаш ҳиссиётлар кишиларда галлюцинация (йўқ нарсанинг кўриниши) ҳодисасини юзага келтириши ҳам мумкин экан.

ЭНГ ЕНГИЛ ХОМАШЁ

Хитой олимлари дунёдаги энг енгил материал ишлаб чиқарилгани ҳусусида маълум қилишди. Янги хомашё ҳаводан ҳам енгил бўлиб, унинг келажакда атроф-муҳит ифлосланишига қарши курашувчи самарали восита бўлиши кутилмоқда.

Янги материал аэрогеллар гуруҳига мансуб бўлиб, Ханчжоудаги Чжэцзян университетиде тайёрланди.

Унинг бир сантиметр куб 0,16 миллиграмм оғирликка тенг, дея хабар берилади Хитойнинг «Xinhua» расмий ахборот агентлиги томонидан.

Аэрогеллар ilk бор 1930 йилдан яратила бошланган. 1990 йилнинг бошига келибгина асосий таркиби углероддан иборат ilk намуна олинган эди. Камида 50 фоизи фоваксимон, ҳаводан ҳам енгил

бўлган аэрогелларни биринчи бўлиб Хитой олимлари кашф қилган.

— Янги кашфиёт табиат мусаффолигида катта роль ўйнайди. Ушбу материалдан нефть маҳсулотлари қуйиш, сувни тозалаш, ҳатто ҳавонинг софлигини таъминлашда ҳам фойдаланиш мумкин, — дейди кашфиётчилардан бири Гао Чао.

ПТЕРОЗАВРГА ҚИЗАЛОҚ НОМИ БЕРИЛДИ

Британиялик қизалоқ тасодифан птерозаврларнинг янги тури қолдиқларини топишга муваффақ бўлди. Унинг шарафига судралиб юрувчи қадимий жониворга «Vectidraco daisymorrisae» номи берилди.

Мутахассисларнинг фикрига кўра, «Vectidraco daisymorrisae» бундан 115 миллион йил аввал яшаган. Дэйзи Моррис Англия жанубидаги Уайт оролидан баъзи қадимги дунё ҳайвонларининг тошга айланган қолдиқларини топган эди. Шундан кейин Морриснинг оиласи Саутемптон университети мутахассисларига мурожаат қилиб, қолдиқлар аслида қайси ҳайвонга тегишли эканлигини аниқлаб беришни сўрашган.

Уайт ороли Буюк Британияда «Динозаврлар пойтахти» деб аталади ва у ердан ҳар йили кўплаб ҳайвон қолдиқлари, тошга айланган суяклар топилади. Шу йилнинг март ойида экспертлар гуруҳи 2012 йилнинг октябрида топилган ҳайвон қолдиқлари ўтқур судралиб юрувчи вальдозаврга тегишли эканини аниқлашди. Топилманинг ноёблиги шундаки, 3,6 метрли вальдозавр скелети жуда яхши сақланган эди.

Саутемптон университети палеонтолог Мартин Симпсон илмий мақоласида янги топилмалар ҳам Моррислар оиласига тегишли эканини айтиб, агар қизалоқ бу қолдиқларни топмаганида денгиз тўлкинлари уни ювиб кетиши мумкинлигини билдирди. Янги топилма табиат музейига топширилди.

Дилроз АБРАЕВА тайёрлади.

"ABC News" ахборот агентлигининг хабар беришича, Ҳинд океанининг Австралия қирғоқларидан 35 километр узоқликда бортда ноқонуний мигрантлар бўлган кеманинг ҳалокатга учраши натижасида 95га яқин киши ҳалок бўлган, кўпчилик йўловчиларнинг ҳаёти эса мамлакат божхона хизмати кемаси ёрдамида қутқариб қолинган.

23 март куни дунёнинг 150дан зиёд мамлакатида 2007 йилдан буюн анъанавий тарзда ташкил этиб келинаётган иқлим ўзгаришларига қарши ўтказилган "Ер соати" акциясида иштирок этган 7000га яқин йирик шаҳарларда бир соат мобайнида электр чироклари, ускуналар ўчирилди, завод ва фабрикалар фаолияти вақтинча тўхтатилиб, энергия ресурсларини тежаш, атроф-муҳитга оқилона муносабатда бўлиш тарғиб қилинди.

Бангладеш шарқидagi 20дан зиёд аҳоли пунктларида кузатишган кучли торнадолар 20га яқин инсоннинг умрига зомин бўлди, 500 нафардан ортиқ фуқаро турли даражада жароҳат олган, юзлаб уйлар, электр узатиш тармоқларига шикаст етган, кўплаб дарахтлар илдири билан кўпориб ташланган.

Покистон шарқидagi йирик автотрассада катта тезликда ҳаракатланаётган автобуснинг ҳалокатга учраши натижасида 32 нафар йўловчининг ҳалок бўлгани, 35 нафарининг жароҳатлангани ҳақида "Ассошиэйтед пресс" агентлиги хабар берди.

Техас штатининг Галвестон шаҳрида жойлашган илмий-тадқиқот лабораторияси раҳбарияти махсус шароитда сақланаётган хавфли вируслар солинган бир нечта ампуланинг йўқолганини маълум қилинди.

Умумтаълим мактаб ўқувчилари учун дарсликларни янги нашр этиш юзасидан тендер савдолари бўйича берилган эълонга қўшимча ва ўзгартириш киритиш тўғрисида эълон

Халқ таълими вазирлиги "Ma'rifat" газетасининг 2013 йил 23 мартдаги 24 (8569)-сониде берилган эълонга қуйидагича қўшимча ва ўзгартиришлар киритилганлигини маълум қилади:

Лот рақами	Дарслиklar ва ўқув қўлланмалар номи	Таълим тили	Ёзуви	Адади
6-синф				
1	Ўзбек тили	рус	лотин	53 034
		қорақалпоқ	лотин	10 256
		қозоқ	лотин	6 024
		тожик	лотин	7 909
		қирғиз	лотин	850
		туркман	лотин	911
	Ўзбек тили (Ўқитувчилар учун методик қўлланмалар)	рус	лотин	1070
		қорақалпоқ	лотин	698
7-синф				
2	Ўзбек тили	рус	лотин	47 622
		қорақалпоқ	лотин	10 046
		қозоқ	лотин	5 589
		тожик	лотин	7 929
		қирғиз	лотин	876
		туркман	лотин	911
	Ўзбек тили (Ўқитувчилар учун методик қўлланмалар)	рус	лотин	1613
		қорақалпоқ	лотин	736

ОЛОВ — ЁВ

Инсоният ilk бор оловни кашф этган давларлардаёқ унинг нақадар катта кучга эа эканини тушуниб етган. Олов дастлаб иссиқлик манбаи бўлиб хизмат қилган бўлса, вақт ўтиши билан таом тайёрлаш ва атрофни ёритишда ҳам ундан фойдаланишган. Кичик учқуннинг катта алангага айланиб, бутун ўрмонлар ва қишлоқларнинг кулини кўкка соғуриши эса унда нисбатан эҳтиёткорона муносабатда бўлиш заруратини пайдо қилди. Ушбу зарурат бузғунги кунда ҳам

ўз аҳамиятини йўқотмай келмоқда.

Содир бўлаётган ёнғин сабаб юзага келаётган қўнғисиз ҳодисалар таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, уларнинг барчаси инсонларнинг эътиборсизлиги ва эҳтиётсизлигидан келиб чиқмоқда. Мазкур масалани ҳал этиш орқали эса нафақат мол-мулк, балки табиий бойлик — инсон ҳаётининг дахлсизлигини таъминлаган бўламиз.

З.АКБАРОВ,
24-ХЕҲК 8-ХЕХ
а/п смена бошлиғи, капитан

ҚОИДА ҲАММА УЧУН, ҲАММА ВАҚТ ЗАРУР

Табиатда шундай куч борки, ундан тўғри фойдаланилса беминнат хизмат қилади, озгина тизгиндан чиқса ғамташвиш, кулфат келтиради. Кишилиқ жамияти минг йиллардан буюн ушбу кучни жиловлаш, ўзига бўйсундириш ва ундан оқилона фойдаланишга уриниб келади. Тарихда кимнингдир айби билан олов деб номланмиш ушбу кучнинг беаён душманга айланиши, кўплаб бино ва иншоотларнинг ёнғин исканжасида лаҳ-

залар ичида йўқликка юз тутганига гувоҳ бўлишган. Минглаб инсонларнинг умри ҳам эҳтиётсизлик оқибатида айни шу куч сабаб поёнига етади. Бундай янғинчи қисмат эгалари бугун ҳам кам эмас. Шундай экан, ҳар ким ҳамма вақт огоҳлиқни ёддан чиқармаслиги зарур ва шарти.

Улуғбек РАЗЗОҚОВ,
9-ХЕҲО 13-ХЕХ о/п смена бошлиғи,
капитан

Камтар инсон профессор Раҳимжон Воҳидов ибратли ҳаёт йўлини босиб ўтди. Унинг адабиётга, илм-маърифат аҳлига бўлган самимий муҳаббати ҳар бир ёзган китоби ва мақоласида кўзга ташланиб туради. Наҳмиддин Комилов устоз ҳақида шундай деганди: «Уни ҳиммати баланд, саховатли олимлардан бири дегим келади. Чунки Раҳим Воҳидов изланиш, ёзиш, тадқиқот олиб боришдан чарчамайди. 48 китоб ва рисола, уч юзга яқин мақола ва эссе эълон қилган. Қадимги бой маданиятимизни тиклаш, тадқиқ ва ташвиқ этиш, бугунги истиқлол даврида бу улуг ҳазина зиёсини ёшлар қалбига сингдиришдаги меҳнати самарали».

Раҳим Воҳидовнинг 1967 йилдан 2011 йилнинг июнига қадар меҳнат ва ижтимоий фаолияти Бухоро давлат университети (1992 йилгача Бухоро давлат педагогика институти) билан чамбарчас боғлиқдир. У шу даргоҳда ўқитувчи, кафедра мудири, кафедра доценти, профессори лавозимларида меҳнат қилди. 1999–2002 йиллари ўзбек филологияси факультети декани вазифасида ишлади.

Р. Воҳидов 1970 йили Ботирхон Валихўжаев илмий раҳбарлигида «Шайхим Суҳайлийнинг ҳаёти ва ижоди» мавзусида номзодлик, 1988 йили шу устоз илмий маслаҳатчилигида «XV асрнинг иккинчи ярми — XVI аср бошларида ўзбек ва форс-тожик адабий алоқалари (қийёсий-типологик йўналиш)» мавзусида докторлик диссертациясини ёқлади.

Олимнинг «Суҳайлий»,

ҲИММАТИ БАЛАНД, МЕҲРИБОН...

«Навоий ижоди — илҳом ман-баи» (хаммуаллифликда), «XV асрнинг иккинчи ярми — XVI асрнинг бошларида ўзбек-тожик шеърлати», «Мақолис ун-нафоис» таржималари, «Ёғди ўт устига қор...», «Ўзбек мумтоз адабиёти тарихи» (хаммуаллифликда) каби китоблари нашр этилган.

Олим илмий тадқиқотларининг салмоқли қисми мутафаккир шоир Алишер Навоийнинг бой адабий мероси билан боғлиқ. Унинг буюк шоирга меҳри, эътиқоди, ҳурмати беқиёс эди. «Мақолис ун-нафоис ва зулусо-найиллик анъанаси», «Алишер Навоийнинг икки дурдона-си», «Алишер Навоий ва

илоҳиёт», «Алишер Навоийнинг ижод мактаби», «Маънавият — қомиллик саодати» каби асарлари навоийшунос Раҳим Воҳидовнинг адабиётшунослик фани олдидаги хизматидир.

Р. Воҳидов мустақиллик даврида биринчилардан бўлиб ҳазрат Навоий ижодининг ҳали ўрганилмаган жиҳатларини таҳлил этди ва шу орқали Навоий ижодини илмий ҳаққонийлик билан ёри-тиш ишига муносиб ҳисса қўшди. У адабий манбаларни таҳлил қилар экан, мумтоз адибларимиз яшаган даврлар ҳусусияти, адабий муҳит ва адабий ҳаёт, анъана, услубий ўзига хослик

каби масалалар устида мулоҳаза юритиб, муҳим фикрларни айтди.

Профессор Р. Воҳидов устозлари, замондош олимларнинг хизматларини жуда қадрлайди. У «Илоҳий ишқ жозибаси» китобида Наҳмиддин Комиловнинг, «Навоий меросига ошуфта кўнгил» китобида Абдуқодир Ҳайитметовнинг, «Самарқанднинг илмий виждони» китобида Ботирхон Валихў-

Xotira — muqaddas

XXI аср ўзбек олимларининг ҳам энг ғайратлиси бўлганлиги изохсиз англашлади. Домла илмда нимаики ютуққа эришган бўлса, барисини меҳнат-машаққат ва изчил ҳаракат билан қўлга киритганига шахсан мен гувоҳман. Раҳим Воҳидовнинг устозлик тажрибаси ҳам жуда ибратли...

Ҳақиқатан ҳам, Р. Воҳидов ибратли ҳаёт йўлини яшаб ўтди. Устоз Б. Валихўжаев таъкидлаганидек, бу истеъдод соҳибининг «тадқиқотларидаги ўзига хос услуб, баённинг раван ва ширалилиги, манбалардан фойдаланишдаги дақиқлиги, ҳулосаларнинг ишонарли эканлиги» ҳар бир асарида яққол кўринади...

Умр шу қадар шошилинка, баъзан ўнгдан чапга қарагунча, энг меҳрибон, ардоқли бир зотни йўқотиб қўйганингни пайкамай қола-сан. Пайқаганимда эса, юрагинг тўкилиб кетади. Ушбу хотирани ёзишдан олдин Раҳим Воҳидовнинг «Умрим дафтаридан саҳифалар» номли энг сўнгги китобини яна ўқиб чиқдим. Кўз ўнгимда устознинг ўйчан қиёфаси гавдаланди...

Наззора БЕКОВА,
филология фанлари
номзоди

Ta'lim fidoyilari

Устозлар илмни ўзлари учун омонат билиб, уни янада ривожлантирган ҳолда келгуси авлодга етказиш масъулияти билан яшайди. Гўёки бир дарахт мисол захматининг маҳсулидан кўпроқ киши баҳраманд бўлишини истайди. География фанлари доктори, профессор, «Шуҳрат» медали соҳиби Абдусами Солиев ана шу саодатга эш бўлиб яшаётган фидойи инсонлардан биридир. У бутун илмий фаолиятини география фанига, айниқса, унинг муҳим соҳаларидан бири бўлган иқтисодий географияга бағишлади.

А. Солиев 1957 йили ўз қишлоғидаги саккиз йиллик мактабни тугатиб, педагогика билим юртида таълим олиб, бошланғич синфлар ўқитувчиси мутахассислигига эга бўлди ва дастлабки иш фаолиятини мактаб ўқитувчилигидан бошлади. 1964 йили Тошкент давлат университети (ҳозирги ЎзМУ)нинг география факультетига ўқишга кирди. Талабалик йилларидаёқ илмий изланиш билан шуғулланиб, тадқиқот натижалари бўйича Ўрта Осиё республикалари олий ўқув юртлири талабаларининг илмий анжуманларида маъруза билан иштирок этиб, юқори ўринларни эгаллашга муваффақ бўлганди.

1969 йили университетни имтиёзли диплом билан тугатгач, мазкур ўқув юртининг аспирантурасига ўқишга қабул қилинди. Аспирантура даврида география фанлари номзоди, доцент Т. Раимов раҳбарлигида шахарлар географияси муаммолари бўйича илмий тадқиқотлар олиб бориб, номзодлик диссертациясини муддатидан олдин ёқлади.

Аспирантурани тугатгач, ёш олим Ўзбекистон Фанлар Академияси қошидаги Ишлаб чиқариш кучларини ўрганиш кенгашида кичик илмий ходим лавозимида фаолият олиб борди. Ёш олим ушбу даргоҳда Ўзбекистон шахарларининг ривож-

Миллий университети география факультети негизда минтақавий иқтисодиёт йўналиши бўйича мутахассислар тайёрлаш йўлга қўйилди.

А. Солиев серкирра илмий-педагогик фаолияти давомида иқтисодий география, минтақавий иқтисодиёт фанларининг назарий асос-

ШОГИРДЛАРИ ФАХРИ УНИНГ

ланиш муаммолари билан шуғулланиб, бу борада академик С. Зиёдуллаев, К. Бедринцев, К. Лапкиндан илм сирларини ўрганди. Бу йиллар олимнинг мамлакатимиздаги таниқли иқтисодий географлар сафида муносиб ўрнини топишида алоҳида ўрин тутди.

1974 йили А. Солиев ўзи тахсил олган ЎзМУнинг география факультетига қайтади. Дастлаб иқтисодий география кафедрасида катта ўқитувчи, 1979 йилдан доцент лавозимларида фаолият олиб борди. 1984 йили география факультетининг иқтисодий география кафедраси мудири лавозимига тайинланди, чорак асрдан кўпроқ муддат кафедранинг бошқарди. У илмий изланишни педагогик фаолият билан бақамти олиб бориб, 1986 йили докторлик диссертациясини муваффақиятли ёқлади.

Профессор А. Солиевнинг ташаббуси билан 1998 йили Ўзбекистон

лари, саноат, транспорт, шахарлар, қишлоқ жойлари, аҳоли, тиббиёт ва сайёҳлик географиялари каби турли соҳа ва йўналишларга оид долзарб масалалар кенг ёритиб берилди. Зотан, 50 йиллик илмий фаолияти давомида олим самарали ижод қилиб, 350дан ортиқ илмий ишларни, шу жумладан, 30га яқин монография, дарслик, ўқув ва услубий қўлланмалар чоп эттирди.

А. Солиев ўзига хос илмий мактаб яратган географ олим. Унинг раҳбарлигида 40дан ортиқ, шу жумладан, 35 нафар география бўйича ва 6 нафар иқтисод фанлари бўйича номзодлик диссертациясини тайёрланган, Шогирдларидан 4 нафари фан доктори илмий даражасига муваффақ бўлган.

Ж. МУСАЕВ,
география фанлари номзоди,
доцент

МЕҲНАТДАН ҚАДР ТОПГАН

Дарахт япроғи билан кўркам, одам меҳнати билан, дейдилар. Олот туманидаги 5-умумтаълим мактаби директори ўринбосари Асқар Кўчқоров меҳнати орқасидан ҳурмат қозонган захматкаш инсонлардан.

Унинг ўқувчилли йиллари бугун ўзи фаолият олиб бораётган мактабда ўтган. Илм олиш истаги ҳаракатчан ва билимга чанқоқ йигитни Бухоро давлат педагогика институтига (ҳозирги БухДУ) етказди. 1984 йили расм-чизмачилик йўналишини тамомлаб, мактабга ўқитувчи бўлиб қайтди.

Жонқуярлиги, ташилотчилиги билан тез орада жамоа эътиборига тушган ёш ўқитувчи қатор йиллар давомида раҳбарлик лавозимларида туман ХТМФМТТЭ бўлимида бош мутахассис вазифаларида ишлади.

«Сув билан экин ўсар, тарбия билан одам», дейди доно халқимиз. Асқар Кўчқоров мана шу нақлга амал қилиб, ўқувчиларни ҳар томонлама етук, билимли қилиб тарбиялашга катта эътибор бермоқда. Йиллар давомида тўплаган бой тажрибасини ҳамкасбларига, хусусан, ёш ўқитувчиларга эринмай ўргатиши устознинг фидойилигидан дарақдир. Фан ўқитувчилари билан алоҳида суҳбатлар ўтказиб, ютуқларини эътироф этиш билан бирга, йўл қўйган камчиликларини тузатиш юзасидан зарур тавсияларини ҳам аямайди.

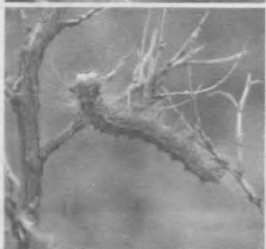
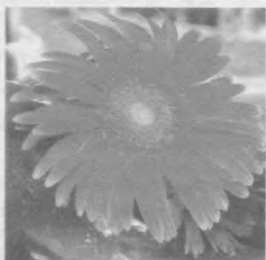
Ибратли оила соҳиби, дилкаш инсон, жонқуяр мураббий Асқар Кўчқоровнинг ҳаёт йўлини таълим-тарбиядан айро тасаввур этиб бўлмайди. Бугунги кунда олабаш шогирдлари республикамизнинг турли ҳудудларида ўқитувчи, раҳбар ходимлар бўлиб ишламоқда. Устоз талабчан раҳбар, жонқуяр педагог, меҳрибон дўст сифатида доимо бизни қўллаб, баркамол авлод таълим-тарбиясида қатъият кўрсатмоқда.

Норжон КАМОЛОВА,
ўқитувчи

**Ҳамкасбларингиз ва
шогирдларингиз.**

СЕЗДИНГИЗМИ, БАҲОР КЕЛДИ!

Дунёда тирик жон борки, ҳаёти давомида киминдир, ниманидир интиқ кутиб яшайди. Ана шу интизорлик унинг ҳаётига маъно ва мазмун бағишлайди. Кутиш давомида кутувчининг кўпгина фазилатлари юзага чиқади. Тирикликнинг қадрига етади, қалб ором топади...

"Қалб фақат одамларга хос хусусият эмас, оламдаги жамики унсурларда — у тошми, гиёҳми, ҳайвон ёки ҳатто фикрми — бари-сида қалб бор. Барчаси, ерда неки мавжуд, доимо ўзгариб туради, чунки ернинг ўзи — тирик ва қалбга эга", — дейди бразилиялик ёзувчи Пауло Коэльо. Шу боис фақат инсонлар эмас, балки табиат ҳам баҳорни интиқ бўлиб кутди. Баҳорнинг ташрифидан эса қалблар ором топди. Олам янгитдан яралгандек, ҳамма ёқдан ҳуш ифор таралди. Қаёққа қараманг, табассумга, меҳр ва муҳаббатга ошно чехраларни кўрасиз. Буларнинг бари-биз интизор кутган Баҳорнинг ташрифи туфайлидир.

Баҳор ҳар йили такрор ва такрор келади. Ҳар кўклар дарахтлар гуллайди. Байрамлар нишонланади. Лекин бу йилги баҳор ўтган йилги баҳорга ўхшайдими? Йўқ. Асло ўхшамайди. Чунки ҳаётдаги ҳамма нарса бетакрор. Баҳор ҳам.

Баъзан дунёнинг ташвишлари билан бўлиб шундайгина девор-дармиён кўшнимизнинг бу дунёга қайтмас бўлиб кетганини билмай қоламиз. Гоҳида, тирикчилик деб, қувонч ва шодлиқларимизни бой берамиз. Ўзлимизни унутамиз. Оқибатда изтироб ва пушаймон ёғида қовриламиз. Балки, хом-

сут эмган банда сифатида барча хатоларимизни кечириш мумкиндир... Аммо баҳор келганини сезмаганларни, унинг тароватидан, ҳуш ифоридан баҳра ололмаганларни кечириб бўлармикан! Зеро, ҳаётнинг боши — баҳор. Уни қандай кутиб олсак, қолган фасллар ҳам шунга монанд ўтади. Ободлик кўнгилдан, ҳушнудлик баҳордан бошланади. Шундай экан, баҳоримизни муносиб кутиб олайлик. Унга қулиб пешвоз чиқайлик. Самимият билан қучоқ очайлик. Ана шунда у кўнглимизни ҳеч қачон тарқ этмайди.

**Кўнгил қувончларга тўлди,
Юракларда орзу қулди.
Қалдирғочнинг қанотида
Сездингизми, баҳор келди.**

**Қизлар яноғида қулғу,
Йигитлар қалбида туйғу,
Кўкда қулиб, Кўш деди:
— Сездингизми, баҳор келди.**

**Қуртаклар ҳам кўзин очди,
Юракдаги сўзин очди,
Ҳаёл кенгликларга қочди,
Сездингизми, баҳор келди!**

**Турмушимиз обод бўлди,
Хаста диллар ҳам шод бўлди,
Сўзларимиз баёт бўлди,
Сездингизми, баҳор келди.**

Назира БОЙМУРОДОВА
Муаллиф олган суратлар.

Ma'rifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi
vazirligi, O'zbekiston Oliy
va o'rtta maxsus ta'lim
vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va
madaniyat xodimlari
kasaba uyushmasi
Markaziy Kengashi.

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Madamin
ARIPJANOV, Jumanazar BEK-
NAZAROV, Baxtiyor DONIYOROV,
Farrux JABBOROV (bosh muharrir-
ning birinchi o'rinbosari), Baxtiyor
YOQUBOV (mas'ul kotib), Mahmuda
MURZAYEVA, Husan NISHONOV
(bosh muharrir o'rinbosari), Nurlan
USMONOV (bosh muharrir
o'rinbosari), "Учитель Узбекиста-
на", Aleksey CHUKARIN (mas'ul
kotib, "Учитель Узбекистана"),
Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta

O'zbekiston Matbuot va axborot
agentligida № 0067 raqam bilan
ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

9 772010 641009

INDEXS: 149, 150. Г-318.

Tiraj 65148.

Hajmi 4 bosma taboq.

Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3.

"Ma'rifat"dan materiallarni ko'chirib bosish
tahririyat raxsati bilan amalga oshirilishi shart.
Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqiriz
qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent,
Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib — 233-99-15, umumiy
o'rtta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-
53-16, fan, oliy va o'rtta maxsus, kasb-hunar ta'limi
yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat,
kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 236-
54-69, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari
bo'limi — 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport
yangiliklari bo'limi — 236-55-58, reklama va marketing
bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Dizaynerlar:
Liliya BINASHEVA,
Malohat TOSHOVA.

Navbatchi muharrir:
Qurbanboy MATQURBONOV.

Navbatchi:
Jo'rabek JANGIROV.

"Sharq" nashriyot-matbaa
aksionerlik kompaniyasi
boshqaruvchisi.

Korxona manzili:
"Buyuk Turon" ko'chasi, 41-uy

Yza ykun — 21.40
Topshirildi — 21.45